

**Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní
Ústav ekonomických věd**

Analýza daňových příjmů v municipálních rozpočtech

Miluše Pulpitová

**Bakalářská práce
2013**

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní
Akademický rok: 2012/2013

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Miluše Pulpitová**
Osobní číslo: **E10340**
Studijní program: **B6202 Hospodářská politika a správa**
Studijní obor: **Veřejná ekonomika a správa**
Název tématu: **Analýza daňových příjmů v municipálních rozpočtech**
Zadávací katedra: **Ústav ekonomických věd**

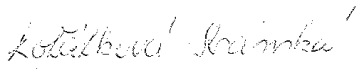
Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Bakalantka na konkrétně vybrané obci Dolní Roveň provede analýzu jednotlivých daní, jejichž výnosy plynou do rozpočtu zmíněné obce v rámci systému platného v České republice. Analýza bude provedena za období 10 let po sobě jdoucích, resp. v letech 2001-2011 pomocí regresní analýzy. Zaměří se na výnosy z daní sdílených, výnosy z daní svěřených a predikaci výnosů z jednotlivých daní, které může rozpočet obce Dolní Roveň v budoucnu očekávat.

Rozsah grafických prací: -
Rozsah pracovní zprávy: cca 30 stran
Forma zpracování bakalářské práce: tištěná/elektronická
Seznam odborné literatury:

HAMERNÍKOVÁ, Bojka a Alena MAAYTOVÁ. A KOLEKTIV. Veřejné finance. 2. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2010. 340 s. ISBN 978-80-17357-497-0.
HINDLS, Richard. Statistika pro ekonomy. 8. vyd. Praha: Professional Publishing, 2007. 415 s. ISBN 978-80-86946-43-6.
JÍLEK, Milan. Fiskální decentralizace, teorie a empirie. 1. vyd. Praha: Aspi, 2008. 426 s. ISBN 978-80-7357-355-3.
PEKOVÁ, Jitka. Finance územní samosprávy: teorie a praxe. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2011. ISBN 978-80-7357-614-1.
PROVAZNÍKOVÁ, Romana. Financování měst, obcí a regionů: teorie a praxe. 2. akt. a rozš. vyd. Praha: Grada, 2009. 304 s. ISBN 978-80-247-2789-9.
Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů.
Zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů.
Zákon č. 243/2009 Sb., o rozpočtovém určení daní.

Vedoucí bakalářské práce:

Ing. Pavla Kofátková Stránská
Ústav ekonomických věd

Datum zadání bakalářské práce: 3. července 2012

Termín odevzdání bakalářské práce: 30. dubna 2013

doc. Ing. Renáta Myšková, Ph.D.
děkanka

L.S.

doc. Ing. Jolana Velebníková, Ph.D.
vedoucí ústavu

V Pardubicích dne 9. října 2012

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem tuto práci vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byla jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v Univerzitní knihovně.

V Pardubicích dne 30. 4. 2013

Miluše Pulpitová

PODĚKOVÁNÍ:

Tímto bych rád poděkovala svému vedoucímu práce paní Ing. Koťátkové-Stránské, PhD. za její odbornou pomoc, cenné rady a poskytnuté materiály, které mi pomohly při zpracování bakalářské práce.

ANOTACE

Tato bakalářská práce se zabývá analýzou daňových příjmů v municipálních rozpočtech. První kapitola popisuje obec jako základní územní jednotku a její rozpočtové příjmy. Druhá kapitola se věnuje platnému daňovému systému v České republice a rozpočtovému určení daní. Další kapitola se věnuje teoretickým východiskům použitých metod regresní analýzy a časových řad. Následující kapitola charakterizuje obec Dolní Roveň. Závěr práce je věnován regresní analýze daňových příjmů obce Dolní Roveň v letech 2001- 2011.

KLÍČOVÁ SLOVA

Obec, příjmy rozpočtu obce, daňový systém, daňové příjmy, regresní analýza

TITLE

Analysis of tax revenues in the municipal budgets

ANNOTATION

This Bachelor's deals with the analysis of tax revenue in municipal budgets. The first chapter describes the municipality as the basic territorial unit and its budget revenue. The second chapter is devoted to the applicable tax system in the Czech Republic and the budgetary allocation of taxes. Another chapter is devoted to the theoretical background of the methods used regression analysis and time series. The following section describes the municipality Dolni Roven. The conclusion is devoted regression analysis of tax revenue of Dolni Roven in 2001 - 2011.

KEYWORDS

Municipality, the municipal budget revenues, tax system, tax revenues, regression analysis

OBSAH

ÚVOD	- 10 -
1 UZEMNÍ SAMOSPRÁVA	- 11 -
1.1 OBCE PODLE ROZSAHU VÝKONU STÁTNÍ SPRÁVY	- 12 -
1.1.1 Působnost obcí.....	- 13 -
1.2 OBCE DLE ZÁKONA O OBCÍCH	- 14 -
1.2.1 Orgány obce	- 15 -
1.3 ROZPOČET OBCE	- 17 -
1.3.1 Struktura rozpočtu	- 18 -
2 DAŇOVÉ PŘÍJMY OBCE	- 21 -
2.1 DAŇOVÝ SYSTÉM	- 22 -
2.1.1 Daň z příjmů	- 23 -
2.1.2 Majetkové daně.....	- 24 -
2.1.3 Všeobecné a spotřební daně	- 26 -
2.2 POPLATKY	- 26 -
2.3 ROZPOČTOVÉ URČENÍ DANÍ.....	- 28 -
3 ANALÝZA ČASOVÝCH ŘAD	- 34 -
3.1 ANALÝZA ČASOVÝCH ŘAD	- 34 -
3.2 MODELOVÁNÍ ČASOVÝCH ŘAD	- 35 -
3.3 TRENDOVÉ FUNKCE	- 37 -
3.4 REGRESNÍ ANALÝZA	- 39 -
3.4.1 Index determinace.....	- 41 -
4 OBEC DOLNÍ ROVEŇ.....	- 43 -
4.1 HISTORIE OBCE	- 43 -
4.2 DEMOGRAFICKÉ ÚDAJE	- 44 -
4.3 OBČANSKÁ VYBAVENOST OBCE.....	- 45 -
5 ANALÝZA DAŇOVÝCH PŘÍJMŮ OBCE DOLNÍ ROVEŇ	- 47 -
5.1 ANALÝZA PŘÍJMŮ ROZPOČTU	- 47 -
5.2 DAŇOVÉ PŘÍJMY OBCE DOLNÍ ROVEŇ V OBDOBÍ 2001-2011	- 49 -
5.3 REGRESNÍ ANALÝZA DAŇOVÝCH PŘÍJMŮ OBCE DOLNÍ ROVEŇ	- 51 -
5.3.1 Daň z přidané hodnoty	- 51 -
5.3.2 Daň z příjmů právnických osob	- 52 -
5.3.3 Daň z příjmů fyzických osob	- 53 -
5.3.4 Svěřené daně.....	- 54 -
5.4 SHRNTÍ ODHADU VÝNOSŮ JEDNOTLIVÝCH DANÍ V OBDOBÍ 2012-2013	- 55 -
ZÁVĚR.....	- 57 -
POUŽITÁ LITERATURA	- 59 -
ZÁKONY	- 60 -
INTERNETOVÉ ZDROJE	- 61 -

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1: Členění rozpočtu obce	- 19 -
Tabulka 2: Hodnoty koeficientu pro daň z nemovitosti	- 25 -
Tabulka 3: Koeficienty a násobky postupných přechodů.....	- 32 -
Tabulka 4: Podíl obcí na celostátním výnosu sdílených daní 2001-2013	- 33 -
Tabulka 5: Skladba obyvatel obce Dolní Roveň 2011	- 44 -
Tabulka 6: Pohyb obyvatelstva v roce 2011	- 45 -
Tabulka 7: Velikost a podíl daňových příjmů v jednotlivých letech 2001-20011	- 48 -
Tabulka 8: Daňové příjmy na jednoho obyvatele obce	- 49 -
Tabulka 9: Výše a odhad příjmů z DPH obce Dolní Roveň 2001-2013	- 51 -
Tabulka 10: Výše a odhad příjmů z DPPO obce Dolní Roveň 2001-2013	- 52 -
Tabulka 11: Výše a odhad příjmů z DPFO obce Dolní Roveň 2001-2013	- 54 -
Tabulka 12: Výše a odhad příjmů ze svěřených daní obce Dolní Roveň 2001-2013	- 55 -
Tabulka 13: Predikace výnosů daní 2012-2013	- 56 -

SEZNAM ILUSTRACÍ

Obrázek 1: Veřejná správa	- 11 -
Obrázek 2: Daňové příjmy obcí od roku 2013	- 31 -
Obrázek 3: Vývoj počtu obyvatelstva v obci Dolní Roveň 2001-2011.....	- 44 -
Obrázek 4: Vývoj celkových příjmů rozpočtu obce Dolní Roveň 2001-2011	- 47 -
Obrázek 5: Vývoj struktury příjmů obce Dolní Roveň v období 2001-2011	- 48 -
Obrázek 6: Struktura a výše jednotlivých daňových příjmů obce Dolní Roveň	- 49 -
Obrázek 7: Podíly jednotlivých druhů daní na daňových příjmech obce 2001-2011	- 50 -
Obrázek 8: Podíl sdílených a svěřených daní rozpočtů obce Dolní Roveň 2001-2011	- 50 -
Obrázek 9: Regresní analýza příjmů DPH do rozpočtů obce 2012-2013.....	- 52 -
Obrázek 10: Regresní analýza příjmů z DPPO do rozpočtu obce 2012-2013.....	- 53 -
Obrázek 11: Regresní analýza příjmů z DPFO do rozpočtu obce 2012-2013.....	- 54 -
Obrázek 12: Regresní analýza příjmů svěřených daní do rozpočtu obce 2012-2013	- 55 -

SEZNAM ZKRATEK A ZNAČEK

ČR	Česká republika
ČSÚ	Český statistický úřad
DOS	Dobrovolný svazek obcí
RUD	Rozpočtové určení daní
Sb.	Sbírka zákonů
VÚSC	Vyšší územní samosprávný celek
ZÚSC	Základní územní samosprávný celek
DPPO	Daň z příjmů právnických osob
DPFO	Daň z příjmů fyzických osob
DPH	Daň z přidané hodnoty

ÚVOD

Fiskální decentralizace v České republice rozděluje veřejnou správu do několika vládních úrovní, nejnižší úrovní jsou obce. Obec lze charakterizovat jako veřejnoprávní korporaci s určitými pravomocemi, s vlastním majetkem a vlastními finančními prostředky, se kterými hospodaří a sestavuje svůj vlastní rozpočet.

Otázka hospodaření obcí nabývá stále více na důležitosti a to především díky zvyšujícím se pravomocím obcí a měst vyplývajících z decentralizačních procesů. Základním předpokladem pro fungování obcí je umět dostatečně přesně odhadnout vývoj příjmů a výdajů obcí v kratším i delším období. Na svoji činnost potřebuje mít každá obec zajištěny prostředky. Příjmy obcí a měst jsou tvořeny příjmy z vlastního majetku, příjmy z vlastní činnosti, příjmy z výkonu státní správy, nebo dotacemi z e státního či krajského rozpočtu. Nejvýznamnější skupinou příjmů obce jsou však příjmy daňové.

Cílem této bakalářské práce je analyzovat vývoj daňových příjmů plynoucích do rozpočtů obce Dolní Roveň za posledních 11 let po sobě jdoucích, resp. v letech 2001-2011. Pomocí regresní analýzy bude proveden odhad vývoje daňových příjmů rozpočtů obce ve dvou následujících letech.

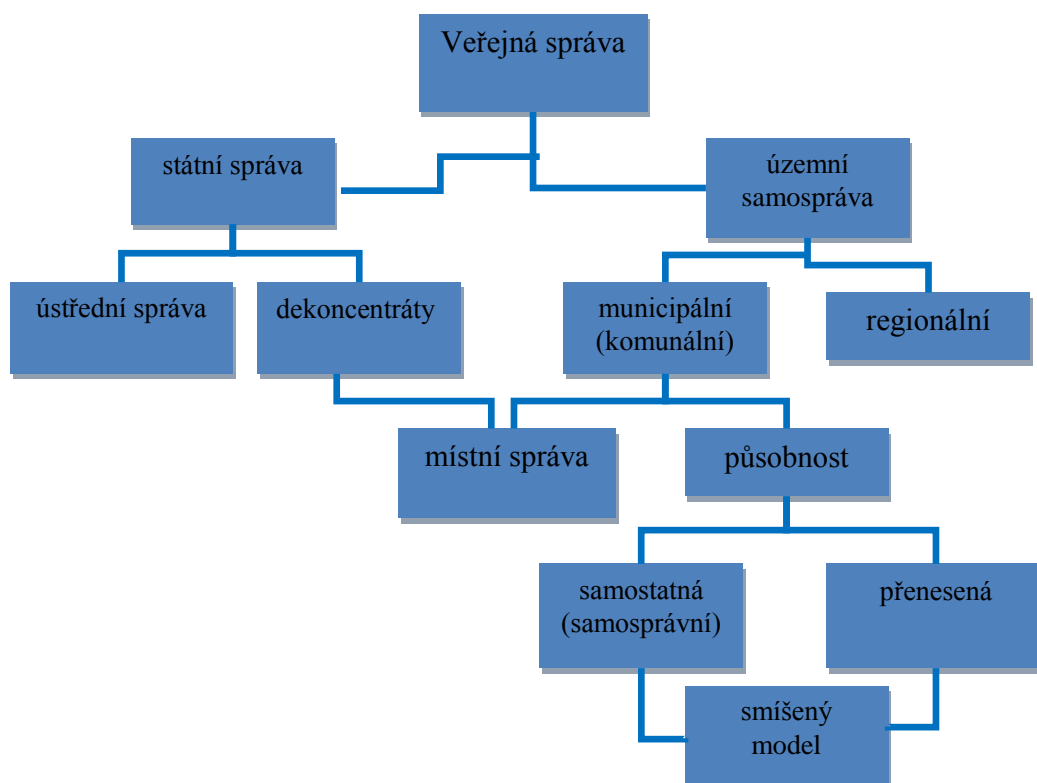
Problematika daňových příjmů a jejich analýza vývoje je v této práci rozdělena do pěti kapitol. První kapitola popisuje obce podle rozsahu výkonu státní správy a dle zákona o obcích a financování. Charakteristika rozpočtů obcí, charakteristika daňového systému v České republice a rozdělení jednotlivých daní a jejich význam v obecním rozpočtu je hlavní téma druhé kapitoly. Součástí je i vývoj rozpočtového určení daní ve sledovaném období 2001-2011.

Třetí kapitola se zabývá teoretickým vymezením statistických metod a problematikou časových řad a regresní analýzy, použitých při vlastní analýze vývoje a odhadu budoucího vývoje daňových příjmů obce. Přiblížení obce Dolní Roveň její historický vývoj, strukturu obyvatelstva a charakteristiku popisuje kapitola čtvrtá.

Závěrečná kapitola analyzuje příjmy rozpočtů obce Dolní Roveň, daňové příjmy, a příjmy daní sdílených a svěřených daní ve sledovaném období 2001-2011 a predikaci výnosů jednotlivých daní pomocí regresní analýzy pro budoucí vývoj daňových příjmů obce pro období 2012-2013.

1 ÚZEMNÍ SAMOSPRÁVA

Územní samospráva je v různých zemích uspořádána podle historického vývoje, nebo důsledkem realizovaných změn ve struktuře veřejné správy do jedné, dvou či tří úrovní. Česká republika (ČR) je v současné době unitárním státem, s dvoustupňovou územní samosprávou, kde se pod pojmem vláda rozumí centrální ústřední vláda ČR a územními samosprávami jsou dle Ústavy ČR obce jakožto základní jednotka územní samosprávy (ZÚSC) a kraje jako vyšší územní samosprávné celky (VÚSC). Veřejná správa je tedy v ČR tvořena soustavou orgánů státní správy a územní samosprávy a vztahy mezi nimi, přibližuje Obrázek 1.

Obrázek 1: Veřejná správa

Zdroj: upraveno podle[8]

Státní správa je přímo, nebo zprostředkovaně řízena ústřední vládou, která představuje nejvyšší orgán moci výkonné a politické. Je to orgán s všeobecnou působností, v oblasti správy kontroluje, sjednocuje a koordinuje činnosti ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy. Jednotná úprava výkonu státní správy pro celé území státu je daná zákonem.

Samospráva má oprávnění vykonávat své záležitosti samostatně, vlastním jménem a vlastními prostředky, v rámci zákonem stanovenými předpisy. Může mít podobu územní a zájmové samosprávy. V případě územní samosprávy jde o zastupování zájmů určitého území,

respektive osob zde sídlících a zájmová samospráva zastupuje zájmy osob spojených určitými společnými zájmy (profesní komory). Územní samospráva tedy vykonává veřejnou správu na území menším než je stát, základní územní jednotkou tvoří obce (6523 k 1. 1. 2013) a vyšším stupněm je 14 krajů.[9]

1.1 Obce podle rozsahu výkonu státní správy

Na úrovni obcí i krajů je státní správa i územní samospráva vykonávána v rámci jedné územně administrativní jednotky. Tento způsob výkonu státní správy se nazývá přenesenou působností. Územní státní správa je tvořena dvoustupňovým systémem, kdy do prvního stupně jsou zařazeny obecní úřady, pověřené obecní úřady a úřady obcí s rozšířenou působností a druhý stupeň tvoří krajské úřady.[9]

Podle rozsahu výkonu státní správy v přenesené působnosti zákon rozlišuje: obecní úřad obce s rozšířenou působností – obce III. typu (205 obcí), obec s pověřeným obecním úřadem – obce II. typu (393 obcí) a obec se základním rozsahem přenesené působnosti (6 251 obcí). Obce s pověřeným obecním úřadem a obce s rozšířenou působností jsou stanoveny zákonem č. 314/2002 Sb., o stanovení obcí s pověřeným obecním úřadem a stanovení obcí s rozšířenou působností.[20]

Obecní úřad obce s rozšířenou působností - vedle přenesené působnosti základního rozsahu (podle § 61 odst. 1 písm. a) zákona č. 128/2000 Sb.) a vedle přenesené působnosti pověřených obecních úřadů (podle § 64 zákona č. 128/2000 Sb.) vykonává další ve svěřeném rozsahu přenesenou působnost ve správním obvodu určeném prováděcím právním předpisem. Věcně je rozšířená působnost vymezena jak v zákoně o obcích, tak v mnoha speciálních zákonech.

Pověřený obecní úřad - vedle přenesené působnosti základního rozsahu (podle § 61 odst. 1 písm. a) zákona č. 128/2000 Sb.) vykonává další ve svěřeném rozsahu přenesenou působnost ve správním obvodu určeném prováděcím právním předpisem. Pověřenému obecnímu úřadu jsou podřízeny mimo jiné odbor matriční a stavební úřad.

Obec se základním rozsahem výkonu státní správy. Obec je základním územním samosprávným uspořádáním občanů; tvoří územní celek, který je vymezen hranicí území obce. Obec spravuje své záležitosti samostatně. Státní orgány a orgány krajů mohou do samostatné působnosti zasahovat jen tehdy, vyžaduje-li to ochrana zákona, a jen způsobem, který zákon stanoví. Povinnosti může obec ukládat v samostatné působnosti obecně závaznou vyhláškou.

1.1.1 Působnost obcí

Přenesená působnost obcí je výkonem státní správy na místní úrovni. V přenesené působnosti lze obce rozdělit podle rozsahu výkonu státní správy lze na obce s přenesenou působností v základním rozsahu, obce s matričním úřadem, obce se stavebním úřadem, obce s pověřeným obecním úřadem a obce s obecním úřadem s rozšířenou působností. Obce se základním rozsahem přenesené působnosti vykonávají státní správu jen na území své obce, který je správním obvodem obce. Ostatní typy, tzn. obce s širším rozsahem přenesené působnosti, vykonávají státní správu v přenesené působnosti i na území jiných obcí. Obce s pověřeným obecním úřadem a s obecním úřadem s rozšířenou působností vykonávají státní správu na území, které je stanoveno vyhláškou ministerstva vnitra č. 388/2002 Sb. o stanovení správních obvodů obcí s pověřeným obecním úřadem a správních obvodů obcí s rozšířenou působností, ve znění pozdějších předpisů.[7]

V rámci přenesené působnosti obce se základním rozsahem vykonávají činnosti, mezi které patří vydávání nařízení obce, rozhodování o místních a účelových komunikacích, projednávání přestupků, spravují drobné toky, tzn., že jsou vodoprávním úřadem, jsou také povodňovým orgánem, orgánem ochrany přírody a krajiny atd.

Obce s pověřeným obecním úřadem mají právo rozhodovat v prvním stupni ve správním řízení, povinnost zajišťovat volby do Parlamentu České republiky, do zastupitelstev krajů a obcí, volbu prezidenta ČR a volby do Evropského parlamentu, jsou vodoprávním úřadem – povolují odběr a nakládání s vodami, jsou orgánem ochrany přírody, orgánem ochrany zemědělského půdního fondu atd.

Obce s obecním úřadem s rozšířenou působností v rámci kompetencí přenesené působnosti vydávají občanské průkazy, cestovní doklady a řidičské průkazy, vedou vodoprávní řízení a vydávají souhlas k vodním stavbám, spravují agendu živnostenského úřadu, ochrany životního prostředí, vykonávají státní správu lesů, rozhodují na úseku dopravy a silničního hospodaření pro silnice II. a II. tříd, poskytují sociálně právní ochrany dětí, zabezpečují péči o zdravotně postižené a nepřizpůsobivé občany atd.[9]

Samostatná působnost obcí je vlastní samosprávná funkce obcí, její vymezení upravuje zákon o obcích a rozsah může být omezen pouze zákonem. Vymezení se dotýká zejména záležitosti, které jsou v zájmu obce a jejích občanů. V ČR vykonává obec veřejnou správu a samosprávu v samostatné působnosti, tzn. volené zastupitelstvo obce, které svým rozhodnutím svěřuje vlastní realizaci výkonným orgánům na obecním úřadu. Nicméně nejde

pouze o zajišťování čistého veřejného statku – veřejnou správu, resp. samosprávu, ale i o zabezpečování dalších druhů lokálních veřejných statků.[6]

Obci je stanoveno pečovat o vytváření podmínek pro rozvoj sociální péče a pro uspokojování potřeb svých občanů v souladu s místními předpoklady a zvyklostmi, a to především o uspokojování potřeb bydlení, ochrany a rozvoje zdraví, dopravy a spojů, potřeby informací, výchovy a vzdělávání, celkového kulturního rozvoje a ochrany veřejného pořádku.

Dále do samostatné působnosti patří, hospodaření obce, rozpočet a závěrečný účet obce, peněžní fondy obce, obecní policie, místní referendum, právnické osoby a organizační složky obce a účast v právnických osobách, vydávání obecně závazných vyhlášek, program rozvoje územního obvodu obce, územní a regulační plán, organizace řízení, personální a materiální zabezpečení obecního úřadu, spolupráce s jinými obcemi, ukládání pokut za správní delikty aj.[14] Do samostatné působnosti obce na základě zvláštních zákonů patří místní poplatky, zřizování jednotky dobrovolných hasičů, zajišťování připravenosti obce na mimořádné události a podílení se na provádění záchranných a likvidačních prací a na ochraně obyvatelstva, zřizování předškolních a školních zařízení, zřizování zdravotnických zařízení a ochrana veřejného zdraví aj.[9]

1.2 Obce dle zákona o obcích

Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecním zřízení) je základním právním předpisem, které mimo jiné, stanoví základní postavení obcí, druhy obcí a orgány obce. Obec je základním územním samosprávným společenstvím občanů a tvoří územní celek, který je vymezen hranicí území obce. Obec je veřejnoprávní korporací, má vlastní majetek, vystupuje v právních vztazích svým jménem a nese odpovědnost z těchto vztahů vyplývajících. Obec pečuje o všestranný rozvoj svého území a o potřeby svých občanů; při plnění svých úkolů chrání též veřejný zájem.

Obec je základní územním samosprávným celkem a územní jednotkou státu. Je vymezena třemi základními znaky [6]:

- **územím**, kde tvoří územní celek, který je vymezen hranicí území obce
- **občany**, kteří mají na území obce trvalý či přechodný pobyt; firmami; fyzickými a právnickými osobami, které přicházejí do kontaktu s obcí
- **působností**, tzn. samosprávou veřejných záležitostí na území obce.

Pokud splňuje stanovená kritéria, může obec nést i označení město. Zákon o obcích upravuje zvláštní kategorii měst označenou jako územně členěná statutární města a jsou jimi zvlášť významná města, která upravují své vnitřní poměry statutem a jejich správa je odlišná

od ostatních měst především samosprávou městských částí. Poměry hlavního města Prahy upravuje zvláštní zákon o hlavním městě Praze.[9]

Typy obcí - zákon o obcích rozeznává následující jednotlivé typy obce, města, městyse, statutární města a Hlavní město Praha, **obce** - nepatří do žádné z níže uvedených kategorií; **města** - obec, která má alespoň 3 000 obyvatel, je městem, pokud tak na návrh obce stanoví předseda Poslanecké sněmovny po vyjádření vlády; **městyse** - obec, která byla oprávněna užívat označení městys přede dnem 17. května 1954, je městysem, pokud o to požádá předsedu Poslanecké sněmovny. Předseda Poslanecké sněmovny tak na žádost obce stanoví a zároveň určí den, od kterého se obec stává městysem; **statutární města** – mohou se členit na městské části, mají rovněž postavení pověřených obecních úřadů. Statutárními městy jsou Kladno, České Budějovice, Plzeň, Karlovy Vary, Ústí nad Labem, Liberec, Jablonec nad Nisou, Hradec Králové, Pardubice, Jihlava, Brno, Zlín, Olomouc, Přerov, Chomutov, Děčín, Frýdek-Místek, Ostrava, Opava, Havířov, Most, Teplice, Karviná, Mladá Boleslav a Prostějov **Hlavní město Praha** – postavení hlavního města Prahy jako hlavního města České republiky, kraje a obce a dále postavení městských částí, upravuje zvláštní zákon o Hlavním městě Praze č. 131/2000 Sb.[3]

1.2.1 Orgány obce

Obec je samostatně spravována zastupitelstvem obce; dalšími orgány obce jsou rada obce, starosta, obecní úřad a zvláštní orgány obce. Orgány obce vydávají právní předpisy, a to ve formě obecně závazné vyhlášky v rámci samostatné působnosti obce a nařízení obce v rámci přenesené působnosti obce. Mezi jednotlivé orgány obcí tedy patří zastupitelstvo obce, rada obce, starosta obce, obecní úřad, výbory a komise.[14]

Zastupitelstvo obce - je kolektivním voleným orgánem obce. Počet volených členů závisí na počtu obyvatel obce a velikosti územního obvodu. Volení jsou v komunálních volbách na dobu čtyřletého volebního období. Mandát členu zastupitelstva začíná zvolením a složením slibu. Zvolení členové zastupitelstva volí ze svých řad starostu obce a členy rady obce. Jednání zastupitelstva obce jsou ze zákona veřejná a řídí se schváleným jednacím řádem. Podle zákona o obcích se schází nejméně jedenkrát za tři měsíce.

Zastupitelstvo obce má hlavní rozhodovací pravomoci v samostatné působnosti. Může rozhodovat ve všech samosprávných záležitostech kromě těch, které patří do rozhodovací pravomoci zastupitelstva kraje jako vyššího územního samosprávného celku. Může tedy schvalovat program rozvoje obce, rozpočet a závěrečný účet obce, zřizovat peněžní fondy obce, zřizovat a rušit příspěvkové organizace a organizační složky obce, rozhodovat o založení nebo rušení právnických osob s majetkovou účastí obce, vydávat obecně závazné

vyhlášky, zřizovat a rušit výbory, volit z řad členů zastupitelstva starostu obce, místostarostu a další členy rady obce atd. Dále má také oprávnění rozhodovat o určitých majetkoprávních úkonech, jako jsou nabytí a převod nemovitých věcí, převod bytů a nebytových prostorů z majetku obce, poskytování věcných darů a peněžních darů za určitých podmínek, poskytování dotací za určitých podmínek, uzavírání smluv o přijetí a poskytnutí úvěru nebo půjčky atd.

Rada obce je výkonným kolektivním orgánem obce v oblasti samostatné působnosti a ze své činnosti se zodpovídá zastupitelstvu obce. V oblasti přenesené působnosti radě přísluší rozhodovat, jen stanoví-li tak zákon. Rada obce je volena členy zastupitelstva v obcích, kde má zastupitelstvo obce nejméně 15 členů. Počet členů rady obce je lichý a činí nejméně 5 a nejvíce 11 členů. Počet radních nesmí přesahovat jednu třetinu počtu členů zastupitelstva obce. Radu tvoří starosta, místostarosta a další zvolení členové rady. V obcích, kde počet členů zastupitelstva nedosahuje minimálně 15 členů, není rada obce volena a její pravomoc vykonává starosta. Rada obce se schází ke svým schůzím podle potřeby. Jednání rady jsou zpravidla neveřejná, ale podle svého uvážení může rada přizvat na svá zasedání i jiné osoby. Podrobnosti o zasedání jsou uveřejněny v jednacím řádu. Zákon mimo jiné upravuje podmínky pro usnášení a rozhodování a povinnost či pravomoc rady. Mezi pravomoci rady patří, příprava návrhů pro jednání zastupitelstva obce a zabezpečování plnění usnesení přijatých zastupitelstvem.

Starosta obce zastupuje obce navenek. Volí ho ze svých řad zastupitelstvo obce, kterému je poté starosta odpovědný za výkon své funkce. Starosta svolává zastupitelstvo obce, připravuje, svolává a řídí schůze rady obce, odpovídá za objednání a provedení auditu hospodaření obce, odpovídá za informování veřejnosti o činnosti obce. Dále jmenuje a odvolává se souhlasem ředitele krajského úřadu tajemníka obecního úřadu. Starostu zastupuje místostarosta, který je volen též zastupitelstvem obce. Zastupitelstvu obce je umožněno zvolit i více místostarostů.

Obecní úřad je řízen starostou, místostarostou (místostarosty) a tajemníkem obecního úřadu, je-li tato funkce zřízena. Výkonnými orgány jsou odbory, jejich počet a náplň jejich činnosti je závislý na velikosti obce, města a rozsahu samostatné a přenesené působnosti. Čím je obec větší, tím je organizační struktura složitější a naopak. V nejmenších obcích agendu vykonává jeden až dva administrativní pracovníci.[6] Obecní úřad vykonává administrativně organizační činnosti související se samosprávnou i přenesenou působností obce. V oblasti samostatné působnosti obecní úřad plní úkoly, které mu uložilo zastupitelstvo obce nebo rada obce, pomáhá výborům a komisím v jejich činnosti, rozhoduje v případech stanovených tímto nebo zvláštním zákonem. V přenesené působnosti vykonává státní správu s výjimkou věci

patřících do působnosti zastupitelstva, rady, zvláštních orgánů obce, případně komisí. Obecní úřad zřizuje úřední desku.

Výbory, komise - zastupitelstvo obce může zřídit poradní a kontrolní orgány obce. Rozumíme tím výbory a komise. Výbory jsou iniciativními a kontrolními orgány. Vždy musí být zřízen finanční výbor a kontrolní výbor. Finanční výbor provádí kontrolu hospodaření s majetkem a finančními prostředky obce a další úkoly přidělené zastupitelstvem obce. Kontrolní výbor kontroluje plnění usnesení zastupitelstva a rady, kontroluje dodržování zákonných předpisů ostatními výbory a obecním úřadem a plní další úkoly přidělené zastupitelstvem. Komise jsou iniciativními a poradními orgány, v rámci samostatné působnosti obce a výkonnými orgány v přenesené působnosti obce. Komise předkládají svá stanoviska a náměty radě.

1.3 Rozpočet obce

Rozpočty obcí a krajů jsou společně se státním rozpočtem součástí veřejných rozpočtů a tvoří důležitou součást rozpočtové soustavy. Rozpočtová soustava je v ČR soustavou veřejných rozpočtů a mimorozpočtových fondů a vztahů mezi nimi a uvnitř nich. Rozpočtovou soustavou se rozumí soustavu veřejných rozpočtů a institucí, které zabezpečují tvorbu, rozdělování, užití a kontrolu toků jednotlivých okruhů finančních prostředků v rámci této soustavy.[1] Nejdůležitějším veřejným rozpočtem, kterým prochází největší objem finančních prostředků v rozpočtové soustavě je státní rozpočet. Rozpočty samosprávných územních celků jsou dále tvořeny rozpočty dobrovolných svazků obcí (DSO) a rozpočty Regionálních rad regionů soudržnosti. Do mimorozpočtových fondů jsou zařazeny státní fondy, peněžní fondy měst, obcí a krajů a rozpočty zdravotních pojišťoven.

Na rozpočet obce lze nahlížet jako na decentralizovaný peněžní fond, který je vytvářen, rozdělován a používán stejně jako ostatní veřejné rozpočty v rozpočtové soustavě s využitím nenávratného, neekvivalentního a nedobrovolného způsobu financování. Dále rozpočet obce plní funkce finančního plánu, bilance a nástroje prosazování cílů politiky.

Rozpočet jako finanční plán je důležitým rozpočtovým plánem, podle kterého se hospodaří v rozpočtovém období. Rozpočtové období je shodné s rozpočtovým obdobím celé rozpočtové soustavy. Trvá jeden rok a v ČR se kryje s kalendářním rokem. Při plánování příjmů a výdajů územních rozpočtů lze hovořit o tzv. rozpočtovém omezení. Vyjadřuje snahu územních celků vytvořit dostatečný objem zdrojů na příjmové straně rozpočtu, což je často v konfliktu s financováním určitých záměrů a cílů na výdajové straně. Vzhledem k tomu, že

obce a kraje nejsou finančně soběstačné a mají více či méně omezené pravomoci ovlivňování příjmů, lze o příjmech uvažovat jako o rozpočtovém omezení.

Rozpočet jako bilance (z účetního hlediska), která dává do souladu očekávané příjmy a výdaje. Rozhodující podíl příjmů a výdajů má charakter nenávratných toků, kde statický pohled souhrnně ukazuje, jaký plánovaný objem finančních prostředků a má plynout do rozpočtu v daném rozpočtovém období.[9]

Při prosazování cílů koncepce municipální, resp. regionální politiky na úrovni územní samosprávy lze hovořit o obecním rozpočtu jako o nástroji realizace volebních programů. Je nástrojem prosazování lokálních regionálních zájmů a preferencí obyvatelstva daného území, nástrojem financování potřeb lokálního a regionálního sektoru a nástrojem řízení organizací v lokálním a regionálním sektoru.[6]

S tímto nástrojem úzce souvisí rozpočtový výhled, jako koncepce dlouhodobého sociálně-ekonomického rozvoje na daném území obce. Od roku 2001 obcím i krajům ukládá zákon o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů¹ povinnost sestavovat kromě ročního rozpočtu i rozpočtový výhled, který slouží pro střednědobé finanční plánování. Sestaven bývá zpravidla na období 2 až 5 let následujících po roce, na který se sestavuje roční rozpočet, což umožní obcím uvažovat o svých finančních zdrojích a potřebách v delším časovém horizontu. Podrobnost členění rozpočtového výhledu se stanovuje minimálně ve čtyřech základních ukazatelích: celkové příjmy, celkové výdaje, celkové pohledávky, celkové závazky.[16]

1.3.1 Struktura rozpočtu

Rozpočet obce se zpravidla sestavuje v členění na běžný a kapitálový rozpočet. Toto rozdělení umožňuje obci přehledně porovnávat, na co jsou vynakládány daňové i nedaňové příjmy, zkoumat potřebu využívání návratných příjmů na financování investic a únosnou výši dluhové služby.

Běžný rozpočet je bilancí běžných příjmů a běžných výdajů, které se každoročně opakují, a vztahují se k danému rozpočtovému roku.

Kapitálový rozpočet obsahuje příjmy a výdaje, které se vztahují na financování investičních potřeb a přesahují období jednoho rozpočtového roku. Tyto příjmy a výdaje jsou zpravidla jednorázové a neopakovatelné. Přehled členění příjmů a výdajů rozpočtu obce zobrazuje Tabulka 1.

¹ Zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů

Tabulka 1: Členění rozpočtu obce

Příjmy	Výdaje
běžné	běžné - neinvestiční
<ul style="list-style-type: none"> • daňové: <ul style="list-style-type: none"> • svěřené daně • sdílené daně • místní poplatky • správní poplatky 	<ul style="list-style-type: none"> • mzdy a platy • pojistné za zaměstnance • materiálové • na energie • na nájemné • všeobecné veřejné služby • veřejný pořádek (policie, hasiči) • vzdělání • bydlení • sociální dávky • na podnikání • placené pokuty • placené úroky • běžné dotace jiným rozpočtům
<ul style="list-style-type: none"> • nedaňové: <ul style="list-style-type: none"> • uživatelské poplatky za služby • příjmy z pronájmu majetku • příjmy od vlastních neziskových organizací • zisk z podnikání • dividendy, přijaté úroky 	
<ul style="list-style-type: none"> • přijaté transfery: <ul style="list-style-type: none"> • běžné dotace ze státního rozpočtu • běžné dotace ze státních fondů • ostatní běžné příjmy (dary) 	
kapitálové	kapitálové investiční
<ul style="list-style-type: none"> • z prodeje majetku • z prodeje akcií a majetkových podílů • kapitálové dotace • přijaté úvěry • příjmy z emise komunálních obligací • přijaté splátky úvěrů • přebytek běžného rozpočtu • dary na investice apod. 	<ul style="list-style-type: none"> • na pořízení hmotného a nehmotného dlouhodobého majetku • na poskytované dotace jiným rozpočtům • na nákup cenných papírů • na poskytované střednědobé a dlouhodobé půjčky • na splátky přijatých půjček • na krytí deficitu běžného rozpočtu
(Saldo – přebytek)	(Saldo – schodek)

Zdroj:[8]

V ČR nejsou územní samosprávné celky povinny sestavovat odděleně běžný a kapitálový rozpočet, většinou jsou běžné a kapitálové příjmy a výdaje uváděny v jednom rozpočtu, avšak v třídění podle jednotné rozpočtové skladby, která je sleduje odděleně. Oddělení běžného rozpočtu od rozpočtu kapitálového, umožňuje přehledně analyzovat vynakládání běžných příjmů vzhledem k jednotlivým typům běžných výdajů, způsob umořování dluhu, zatímco kapitálový rozpočet územního celku umožňuje stanovit, zda objem prostředků je dostatečný na realizaci jednotlivých investičních projektů.[9]

Rozpočtová skladba provádí závazné jednotné třídění příjmů a výdajů veřejných rozpočtů. V ČR je upravena vyhláškou Ministerstva vnitra č. 323/2002 Sb., o rozpočtové skladbě, ve znění pozdějších předpisů a vyhovuje i mezinárodním standardům. Upravuje závazné třídění všech peněžních operací veřejných rozpočtů, mimorozpočtových fondů státu,

rozpočtů obcí i krajů, dobrovolných svazků obcí a organizačních složek, kde je zřizovatelem stát, obec nebo kraj. Platná rozpočtová skladba rozlišuje 4 základní druhy třídění příjmů a výdajů, a to na kapitolní, druhové, odvětvové a konsolidační.[21]

Kapitolní třídění je povinné jen u státního rozpočtu (40 kapitol), pro obce a kraje je nepovinné.

Druhové třídění rozlišuje všechny peněžní operace, které třídí na jednotlivé položky. Toto třídění je v celé rozpočtové soustavě povinné, třídí operace do tří základních okruhů, tj. na příjmy, výdaje a financování.

Odvětvové třídění vychází z účelu, na který jsou rozpočtované prostředky vynakládány (tzn. do jakých oblastí – odvětví veřejné spotřeby) Konsolidační třídění, kde hlavním prvkem jsou tzv. záznamové položky, které pomáhají vyloučit duplicity v souvislosti s interními transfery, a korigují příjmy na jedné straně a výdaje na druhé straně při započítávání příjmů a výdajů.[6]

2 DAŇOVÉ PŘÍJMY OBCE

Příjmy rozpočtů obcí stanovuje zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů a jsou tvořeny čtyřmi základními skupinami zdrojů, a to: daňovými příjmy, transfery a dotacemi, nedaňovými příjmy, úvěry či půjčkami. První tři skupiny tvoří příjmy nenávratné, jsou to všechny nenávratně inkasované prostředky připsané na bankovní účet, opětované i neopětované, z domácí ekonomiky i ze zahraničí, včetně přijatých darů a dotací a přijatých splátek půjček za účelem rozpočtové politiky. Poslední skupina úvěry a půjčky jsou návratné příjmy, které zahrnují ta inkasa, která představují vypůjčené finanční prostředky a přijaté splátky půjček.

Závazně třídí rozpočtové příjmy výše zmiňovaná rozpočtová skladba, podle druhového třídění člení příjmy do čtyř tříd:[11]

- **třída 1 – daňové příjmy** – členění dle seskupení položek na daně z příjmu, zisku a kapitálových výnosů, daně ze zboží a služeb v tuzemsku, daně a poplatky z vybraných činností a služeb, daně a cla za zboží a služby ze zahraničí, majetkové daně, povinné pojistné a ostatní daňové příjmy
- **třída 2 – nedaňové příjmy** – na příjmy z vlastní činnosti a odvody přebytků organizací s přímým vztahem, přijaté sankční platby a vratky transferů, příjmy z prodeje nekapitálového majetku a ostatní nedaňové příjmy, přijaté splátky půjčených prostředků a příjmy sdílené s nadnárodním orgánem
- **třída 3 – kapitálové příjmy** – na příjmy z prodeje dlouhodobého majetku a ostatní kapitálové příjmy a příjmy z prodeje dlouhodobého finančního majetku
- **třída 4 – přijaté transfery** – na neinvestiční přijaté transfery a investiční přijaté transfery.

Daňové příjmy představují v rozpočtech obcí jeden z nejvýznamnějších zdrojů příjmů. Do značné míry ovlivňují jejich finanční stabilitu, mají charakter běžných příjmů každoročně se opakujících. Jsou upraveny zákonem o místních poplatcích² a zákonem o rozpočtovém určení daní³, který vymezuje daňové určení, tedy druhy daní, jejichž výnos plyne buď přímo do rozpočtů územně správních celků, a podíl celostátních daní, který je také příjmem těchto rozpočtů. Daňové příjmy obcí tvoří sdílené daně, svěřené daně, místní poplatky a správní poplatky.

² Zákon č. 565/1992 Sb., o místních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů

³ Zákon č. 243/2000 SB. o rozpočtovém určení výnosu některých daní územním samosprávným celkům a některým státním fondům, ve znění pozdějších předpisů

Sdílené daně jsou takové daně, kde stát i územní samospráva sdílejí stejnou daňovou základnu, konstrukce daně je stanovena celostátně a obce nemají možnost ji ovlivnit. Na základě zákona je předem stanoven podíl samospráv na celostátně vybíraných daních, který je jejich příjem. Tento podíl je určen zákonem o rozpočtovém určení daní.

Sdílení daně snižují nerovnosti v daňovém výnosu mezi jednotlivými úrovněmi samospráv, který je prostorově rozdílný. Na druhou stranu nerespektují zásadu původu daně, což může být demotivací. Často jsou označovány jako transfery nebo jako všeobecné podíly.[9]

Svěřené daně na základě platných zákonů je určeno, které daně vybírané celostátně plynou do rozpočtů obcí nebo regionů. Výběr a správa daně je obvykle prováděna centrálně. Daňový základ a sazby daní mohou obce ovlivnit jen minimálně. Typickým příkladem je daň z nemovitosti, kdy celý její výnos putuje do rozpočtu obce. Výše této daně je daná zákonem o dani z nemovitosti⁴ a obce mohou její výši ovlivnit pomocí rozmezí koeficientu, uvedeného v zákoně.

S daňovým určením souvisí daňová pravomoc, tzn., kdo ovlivňuje předmět daně, způsob výpočtu základu daně, sazby daně, kdo rozhoduje o osvobození, kdo daň vybírá a spravuje, případně kdo povoluje osvobození, slevy z daně. Územní samospráva má zpravidla velmi omezenou daňovou pravomoc a to u svěřených daní a i tu jí vymezuje zákon. V současné době mají jednotlivé obce v rámci vymezených zákonných pravidel malou daňovou pravomoc u daně z nemovitosti a relativně větší daňovou pravomoc mají u místních poplatků.[8]

Správce všech daní jsou finanční úřady, v některých případech zákon pověřuje správou daní celní úřady, které podle zákona 185/2004 Sb., o Celní správě plní další úkoly - rozhodují o určení celní hodnoty, spravují cla. Správci daní vybírají a zprostředkovávají jejich převod do příslušného veřejného rozpočtu podle zákona o rozpočtovém určení daní. Správu a výběr místních poplatků zajišťují příslušné obecní úřady samy. Daně vyměřuje správce daně na základě daňového přiznání od poplatníka daně, respektive hlášením od plátce daně (u DPH), nebo daňovým výměrem.

2.1 Daňový systém

Daňový systém představuje souhrn veškerých daní, které se vybírají na území daného státu. Daň je povinná, zákonem uložená platba, která plyne do veřejných rozpočtů. Je nenávratná, neekvivalentní a zpravidla neúčelová. Daňový systém v České republice upravuje

⁴ Zákon č. 338/192 Sb., o dani z nemovitosti, ve znění pozdějších předpisů

zákon o soustavě daní.⁵ Tento zákon musí u každé daně určit subjekt daně (poplatníka nebo plátce); předmět daně (příjem, majetek, spotřebu), případně co není předmět daně; dále způsob výpočtu základu daně; stanovit sazbu daně; nezdanitelné minimum ze základu daně; osvobození od daně a slevy na dani.[8]

Daňový systém rozděluje souhrn daní na daně přímé a nepřímé. Daně přímé platí poplatník na základě svého důchodu, nemůže je přenést na jiný subjekt. Tyto daně jsou adresné, přihlížejí k důchodové a majetkové situaci poplatníka. Příkladem jsou daně z příjmů (důchodové) nebo majetkové. Mezi daně z příjmů náleží daně z příjmů fyzických a právnických osob a daně z majetku, které představují daň silniční, daň z nemovitosti a daň z majetkových transakcí.

Daně nepřímé jsou placeny a vybírány v cenách zboží a služeb, rozhodujícím momentem zdanění je většinou samotný akt nákupu či spotřeby. Tyto daně nerespektují důchodovou ani majetkovou situaci, jsou vyměřeny ve stejné výši osobám s vysokými nebo nízkými příjmy. Jsou to daně neadresné a patří mezi ně všeobecná daň z přidané hodnoty a selektivní spotřební a daně ekologické.

2.1.1 Daně z příjmů

Daně důchodové typu, vymezuje zákon o dani z příjmu,⁶ upravuje daň z příjmů fyzických osob i daň z příjmů právnických osob. Předmětem obou daní jsou důchody. Postupně se staly rozhodujícím příjmem rozpočtů. Jejich výnosy podléhají vývoji ekonomiky a podle rozpočtového určení daní bývají rozděleny mezi obce, kraje a státní rozpočet.

Daň z příjmů fyzických osob je univerzální daní, již podléhají veškeré zdanitelné příjmy jednotlivců. Zákon o dani z příjmů vymezuje předmět této daně jako příjmy ze závislé činnosti a funkční požitky, příjmy z podnikání a z jiné samostatně výdělečné činnosti, příjmy z kapitálového majetku, příjmy z pronájmu, ostatní příjmy. Jedná se o příjmy peněžní i nepeněžní. Předmětem daně nejsou příjmy z dědictví, získané darováním, přijaté půjčky a úvěry. Osvobozeny jsou sociální dávky, penze, stipendia, atd. Zákon vymezuje základ a sazbu daně a možnosti jeho úpravy, za podmínek stanovených zákonem lze snížit základ daně tzv. odečitatelnými položkami a odečíst hodnoty poskytnutých darů, úroků zaplacených z hypotečních či stavebních úvěrů, příspěvek na penzijní pojištění či z životního soukromého pojištění. Snížit základ daně lze i formou slevy na poplatníka, na manželku, na studium či invaliditu a slevou na dítě, kde lze dosáhnout nárok i na daňový bonus, o jehož vyplacení

⁵ Zákon č. 212/1992 Sb., o soustavě daní, ve znění pozdějších předpisů

⁶ Zákon č. 586/1992 Sb., o dani z příjmů, ve znění pozdějších předpisů.

poplatník může požádat, což znamená negativní důchodovou daň. Zdaňovacím obdobím je běžný kalendářní rok. Poplatníkem této daně je fyzická osoba, která se zdržuje na území České republiky příslušnou dobu a má daňovou povinnost.[18]

Daň z příjmů právnických osob je univerzální daní určenou pro všechny právnické osoby a organizační složky státu, vyjma organizací, které nebyly zřízeny za účelem podnikání (neziskové organizace). Předmětem daně jsou veškeré příjmy z činnosti a z nakládání s majetkem, u nepodnikových subjektů zejména příjmy z činnosti uskutečňovaných za účelem dosahování zisku. Poplatníky daně z příjmů právnických osob se stávají mimo podnikatelských subjektů i subjekty nepodnikatelské, které nebyly založeny nebo zřízeny za účelem dosahování zisku. Podléhají dani z příjmu v omezeném rozsahu, zejména příjmy z vedlejších výdělečných aktivit, kde pravidla pro jejich úpravu základu daně, jsou odlišná. Úprava se dotýká těchto typů právnických osob např. investiční fondy a společnosti, penzijní fondy, veřejné vysoké školy, veřejné výzkumné instituce, obecně prospěšné společnosti, zdravotní pojišťovny, odborové organizace a některé státní fondy. Zdaňovací období je hospodářský rok. Základ daně se stanovuje za zdaňovací období a je odvozen z výsledku hospodaření před zdaněním, který se snižuje o daňovou ztrátu a další odečitatelné položky, příkladem mohou být dary, náklady na výzkum a vývoj. Podle zákonných podmínek lze uplatnit slevy na dani na zaměstnance se zdravotním postižením.[6][10]

2.1.2 Majetkové daně

Majetkové daně jsou přímé daně opakované a neopakované, pravidelně a nepravidelně vybírané, uvalené na používání, vlastnictví nebo transfer majetku. Z majetkových daní jsou jako příjem decentralizovaných úrovní vlády nejuvhodnější a nejpoužívanější opakované daně z nemovitosti (z pozemků a staveb). Povinnost platit daně vzniká na základě vlastnického či uživatelského vztahu k majetku. Výnos daně je poměrně dobře predikovatelný, stabilní, málo citlivý na ekonomické výkyvy.[3]

Daň z nemovitosti – upravuje zákon o dani z nemovitosti⁷ a zahrnuje daň z pozemku a daň ze staveb. Poplatníkem daně z nemovitosti je fyzická či právnická osoba a to vlastník či spoluvlastník, nájemce či uživatel pozemku, stavby, bytu či nebytového prostoru.

Předmětem daní z nemovitosti jsou pozemky ležící na území ČR zachycené v katastrální mapě vedené katastrálními úřady. Zákon rozlišuje dva druhy pozemků, a to zemědělskou půdu (orná půda, chmelnice, vinice, zahrady, ovocné sady a trvalé travní porosty) a

⁷ Zákon č. 338/1992 Sb. o dani z nemovitosti, ve znění pozdějších předpisů

nezemědělskou (lesní pozemky, vodní plochy, zastavěná plocha a nádvoří, ostatní plochy). Základem daně může být cena pozemku nebo skutečná výměra pozemku. Sazba daně je diferovaná podle jednotlivých druhů pozemků. Od této daně je zpravidla osvobozen majetek ve vlastnictví státu a územní samosprávy, půda, která je zastavěná komunikacemi, železnicemi, ostatními dopravními a komunikačními systémy, vodní plochy, pozemky určené pro ochranu státu, lesy s ochrannými účely, půdorys staveb.[7]

Předmětem daně ze staveb jsou stavby, byty a samostatné nebytové prostory evidované v katastru nemovitostí. Jedná se o stavby podléhající kolaudaci, kolaudačnímu souhlasu nebo oznámení stavebnímu úřadu. Vynětí z předmětu daně u staveb podléhají přehrady, vodovodní řády, vodárenské objekty, kanalizační objekty, rozvody energií, veřejné dopravní cesty. Základem daně je výměra půdorysu nadzemní části stavby v m². Sazba daně je diferencovaná podle účelu využití stavby.[17]

Celý výnos daně z nemovitosti plyne do rozpočtu obcí, v jejichž katastru se nachází. Od roku 2008 došlo ke zvýšení legislativní pravomoci obcí, které mají možnost obecně závaznou vyhláškou rozhodnout použití fakultativního místního koeficientu ve výši 2, 3, 4 nebo 5. Koeficientem se násobí vypočtená daňová povinnost za všechny nemovitosti, pozemky i stavby na katastru obce kromě zemědělských pozemků. Hodnoty koeficientu uvádí Tabulka 2.

Tabulka 2: Hodnoty koeficientu pro daň z nemovitosti

Hodnota koeficientu	Počet obyvatel v obci
1,0	do 1 000
1,4	nad 1 000 do 6 000
1,6	nad 6 000 do 10 000
2,0	nad 10 000 do 25 000
2,5	nad 25 000 do 50 000
3,5	nad 50 000 a Františkovi lázně, Luhačovice, Mariánské Lázně a Poděbrady
4,4	Praha

Zdroj: [17]

Další pravomoci obce jsou rozhodnutí o osvobození zemědělských pozemků, o navýšení o 1 kategorii či snížení o 3 kategorie koeficientu podle velikosti obce pro výpočet daně u stavebních pozemků, bytů, obytných budov a jejich příslušenství, o použití koeficientu 1,5. Obec formou obecně závazné vyhlášky může výrazně působit na výši těchto daní a tím výrazně ovlivnit příjmy místního rozpočtu.[6]

2.1.3 Všeobecné a spotřební daně

Daň z přidané hodnoty je všeobecnou daní ze spotřeby, upravena zákonem o dani z přidané hodnoty.⁸ Podléhá jí dodání zboží, poskytování služeb, převod nebo přechod nemovitosti za úplatu, pořízení zboží z jiného členského státu EU, dále dovoz zboží z třetích zemí. Předmět daně je velmi široký a nemusí se omezit pouze na zboží. Sazba daně z přidané hodnoty je lineární a diferencovaná se dvěma úrovněmi (od 1. 1. 2013 je základní sazba 21 % a snížená sazba 15 %). Osoba povinná k dani je fyzická nebo právnická osoba, která samostatně uskutečňuje ekonomickou činnost, čímž se rozumí soustavná činnost výrobců, obchodníků a osob poskytující služby, včetně zemědělské výroby, vědecké, umělecké činnosti a podobně. Považuje se za ní též využití hmotného a nehmotného majetku za účelem získání příjmů, pokud je využíván soustavně. Zákon je harmonizovaný se zákony EU, stanovuje pravidla umožňující volný pohyb zboží a služeb na území EU, upravuje osvobození osob, sazby daně a vymezení jednotlivých předmětů této daně. Výnos této daně stabilním příjmem rozpočtů.[10]

Spotřební daně jsou výběrovými selektivními daněmi ze spotřeby, kterým podléhá pět komodit zboží. Jedná se o daň z minerálních olejů, daň z lihu, daň z piva, daň z vína a jejich meziproductů a daň z tabákových výrobků. Předmětem daní je jejich výroba a dovoz. Základem daně je počet fyzických jednotek vyrobeného nebo dovezeného zboží. Sazby jsou pevné nebo diferencované. Plátcem je právnická nebo fyzická osoba, která je provozovatelem daňového skladu, oprávněným příjemcem nebo odesílatelem či výrobcem. Spotřební daně upravuje zákon⁹ o spotřební dani. Stabilní a vysoký výnos spotřebních daní plyne do státního rozpočtu a státního fondu dopravní infrastruktury.

Ekologické daně (daně z energií) jsou daně přispívající k ochraně životního prostředí, které jsou na základě zákona¹⁰ součástí našeho daňového systému od 1. 1. 2008. V současné době se jedná o tři daně, a to daň ze zemního plynu, daň z pevných paliv a daň z elektřiny. Tyto daně zatěžují dodávky energií konečnému spotřebiteli. Plátcem daně dodavatel. Jedná se o nové daně s výrazně ekologickým aspektem a jejich význam se bude postupně zvyšovat.

2.2 Poplatky

Místní poplatky jsou vedle majetkových a důchodových daní jsou dalším příjmem rozpočtů obcí daně ukládané na místní úrovni tzv. místní poplatky. Soustava místních

⁸ Zákon č.235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, ve znění pozdějších předpisů

⁹ Zákon č. 353/2003 Sb., o spotřební dani, ve znění pozdějších předpisů

¹⁰ Zákon č. 261/2007 Sb., o stabilizaci veřejných rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů

poplatků je uzákoněna zákonem o místních poplatcích.¹¹ Uložení místního poplatku a jeho konstrukce při respektování zákonných omezení je v pravomoci obce samotné. Tyto poplatky spravují a vybírají obecní úřady samy.[8]

Zastupitelstvo obce rozhoduje o tom, zda obec bude vybírat od fyzických či právnických osob místní poplatky a jaké, zároveň rozhoduje o případných úlevách, prominutí poplatku, vzniku a zániku poplatkové povinnosti, ohlašovací povinnosti, splatnosti, způsobu kontroly a případných sankcí při nesplnění poplatkové povinnosti. Rozhodnutí musí formulovat v obecně závazné vyhlášce o místních poplatcích, kterou schvaluje zastupitelstvo, vydává a zveřejňuje obecní úřad na úřední desce obce.[19] Místní poplatky představují příjem obecních rozpočtů přibližně 2 % z celkových příjmů. Obce v současném období mohou vybírat tyto poplatky:

- poplatek ze psů,
- poplatek za lázeňský nebo rekreační pobyt,
- poplatek za užívání veřejného prostranství,
- poplatek ze vstupného,
- poplatek z ubytovací kapacity,
- poplatek za povolení vjezdu s motorovým vozidlem do vybraných míst a částí měst,
- poplatek za provozovaný výherní hrací přístroj nebo jiné technické hrací zařízení povolené Ministerstvem financí podle jiného právního předpisu (zrušen k 1. 1. 2012)
- poplatek za provoz systému shromažďování, sběru, přepravy, třídění, využívání a odstraňování komunálních odpadů,
- poplatek za zhodnocení stavebního pozemku s možností jeho připojení na stavbu vodovodu nebo kanalizace.

Správní poplatky jsou příjmy z vlastní správní činnosti povinně podle zákona o správních poplatcích¹² za správní úkony (vystavení dokladů, povolení stavby, atd.), které obce vykonávají v rámci přenesené působnosti. Výše správních poplatků je upravena zákonem, respektive sazebníkem, obce ji nemají pravomoci ovlivnit. Pouze v některých případech mají pravomoc poplatek snížit či úplně prominout pro některé skupiny obyvatel (invalidní občané). I přesto, že náklady na zabezpečení konkrétního správního úkonů se mohou mezi obcemi různit, sazby musí být jednotné na celém území. Rozpočtová skladba je proto zahrnuje do daňových příjmů.[7]

¹¹ Zákon č. 565/1990., o místních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů

¹² Zákon 368/1992 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů

2.3 Rozpočtové určení daní

Podle daňového určení neboli rozpočtového určení daní, tzn., do kterého veřejného rozpočtu ze zákona daň plyne, se daně člení na tzv., svěřené neboli výlučné daně (rozpočtově určené) – celý výnos plyne do určitého druhu rozpočtu a na tzv. sdílené daně – tzn. předem schváleným podílem do různých rozpočtů, případně do mimorozpočtového peněžního fondu.[8]

Zákon o rozpočtovém určení daní¹³ upravuje rozpočtové určení daně z přidané hodnoty, daní spotřebních, daní z příjmů, daně z nemovitosti a daně silniční. Rozpočtové určení daní (RUD) prošlo od roku 1993 mnoha strukturálními změnami a úpravami podílů sdílení jednotlivých daní s cílem upravit vzniklé velké rozdílnosti ve výši příjmů obcí

Systém rozpočtového určení daní je založen převážně na sdílení daní, neboť umožňují do určité míry snižovat rozdíly dané rozdílnou daňovou kapacitou v obcích krajích. Využívání sdílených daní je výsledkem uplatňovaného obecného principu ve veřejných financích – principu solidarity. Obce získávají ze sdílení daní přibližně 90 % svých daňových příjmů.[3]

RUD v období 1993 – 2000

V roce 1993 v souvislosti s přijetím nové daňové soustavy dochází ke změnám ve financování veřejných rozpočtů. Výnosy některých daní se začaly dělit mezi státní rozpočet, rozpočty obcí a okresních úřadů. Obce získaly postupně podíl na celookresních výnosech těchto daní:[9]

- daň z nemovitosti – 100 % přidělován podle polohy nemovitosti;
- daň z příjmů fyzických osob ze samostatné výdělečné činnosti – 100 % podle trvalého bydliště podnikatele;
- daň z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti - 30 % dvě třetiny byly přiděleny podle počtu obyvatel, a jedna třetina putovala do obce, kde sídlila plátcova pokladna;
- daň z příjmů právnických osob – 100 % v případech kdy je poplatníkem sama obec;
- daň z příjmů právnických osob - 20 % z celostátního výnosu této daně.

U daní nelze hovořit i daňové pravomoci, obce nemohly ovlivnit svůj daňový výnos. Tento model financování vedl k rozdílnosti daňových příjmů mezi velikostně stejnými obcemi v různě bohatých okresech. Novely zákona nepomohly odstranit nerovnoměrný daňový výnos obcí v rámci území, došlo k znevýhodnění malých obcí, které na svém území neměly sídlo plátcovi pokladny (jež se většinou soustředilo do větších měst), ani trvalé bydliště samostatně

¹³ Zákon č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení daní, ve znění pozdějších předpisů

podnikajících osob. Přetrvávala daňová konkurence malých obcí o získání trvalého bydliště samostatně podnikajících osob. Vznikly významné rozdíly velikostí příjmů obcí u daně z příjmů ze závislé činnosti, vliv na tom měla rostoucí nezaměstnanost, zejména v některých regionech. I nadále se zvyšoval podíl obcí na celkových daňových výnosech na úkor podílu okresů a státního rozpočtu.

RUD v období 2001 – 2007

Od 1. 1. 2001 vstoupil v platnost nový zákon o rozpočtovém určení daní,¹⁴ který přinesl zcela zásadní změny v konstrukci rozpočtového určení daní územním samosprávným celkům a státu. Cílem tohoto zákona bylo odstranění značných rozdílů v příjmech obcí, odstranění spekulativního chování, nestability příjmů obcí a začlenění nově vznikajících krajů.

Výlučnými daňovými příjmy obcím i nadále zůstaly: 100 % daně z nemovitosti a daně z příjmů právnických osob placená obcemi a pouze 30 % podíl na dani z příjmů samostatně výdělečně činných, zbývající část se stala sdílenou daní.

Obcím připadl podíl 20,59 % z celostátního výnosu jednotlivých uvedených sdílených daní: daň z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti; 70 % podíl daně z příjmů fyzických osob samostatně výdělečně činných; daň z příjmu vybíraná srážkou; daň z příjmů právnických osob, pokud nejsou poplatníky sami obce a zcela novým podíl obcí na celostátním výnosu daně z přidané hodnoty.[15] Tyto podíly je nutné přepočítat podle počtu obyvatel dané obce na celkovém počtu obyvatel ČR k 1. 1. běžného roku a výsledný podíl je upraven přepočítacím koeficientem. Koeficienty byly navrženy pro 14 velikostních kategorií obcí.

Novela zákona z roku 2002 zahrnuje do rozpočtového určení daní také financování krajů. Soubor sdílených daní zůstal stejný, o celostátní výnos se však dělily s obcemi a státem i kraje. Podíl obcí z celostátního výnosu sdílených daní zůstal obcím zachován, kraje byly financovány na úkor podílu těchto daní státního rozpočtu. Příjmem obcí se stal navíc podíl na 1,5 % celostátního hrubého výnosu daně z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti a funkčních požitků, odváděné zaměstnavatelem. Tato stanovená část je obcím rozdělena podle počtu zaměstnanců v obci k počtu zaměstnanců v ČR.[9]

Došlo k zapojení sdílených daní a tím k větší stabilitě rozpočtu obcí v čase a k lepší předvídatelnosti rozpočtu obcí. Změna vazby na celostátní výnos přispěla k výraznému snížení územní nerovnoměrnosti daňových výnosů mezi jednotlivými obcemi a k úpravě podílu těchto výnosů mezi obcemi a státním rozpočtem. Daný systém ale výrazně změnil rozdělení výnosů daní v rámci jednotlivých kategorií obcí, kdy docházelo k takzvaným

¹⁴Zákon č.243/2000 Sb., o rozpočtovém určení výnosů některých daní územním samosprávným celkům a některým státním fondům, ve znění pozdějších předpisů

skokovým přechodům mezi velikostními kategoriemi, což přispělo k vzniku spekulativního získávání trvale bydlících obyvatel. Nejvíce postihl obce s nízkým nebo hraničním počtem obyvatel.

RUD v období 2008 – 2012

Změny vyplývající ze zákona o stabilizaci veřejných rozpočtů, změny daňových zákonů a výrazný propad daňových příjmů malých obcí vedly k přijetí nového zákona č. 377/2007 Sb., s účinností od 1. 1. 2008 upravujícího RUD. Cílem byla úprava nerovnoměrného rozdělení daňového výnosu na obyvatele mezi obcemi. Daňové příjmy obcí jsou tvořeny podílem na sdílených daních, výlučnými daňovými příjmy a tzv. motivačními prvky.[13]

Sdílené daňové příjmy:

- 21,4 % výnosu daně z přidané hodnoty (rok 2012 19,93 %),
- 21,4 % výnosu daně z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti a funkčních požitků,
- 21,4 % výnosu daně z příjmů fyzických osob vybírané srážkou,
- 21,4 % výnosu z 60 % výnosu daně z příjmů fyzických osob z podnikání,
- 21,4 % výnosu daně z příjmů právnických osob (kromě případu, kdy je poplatníkem obec nebo kraj).

Zákon dále upravuje tzv. motivační prvky v systému rozpočtového určení daní (RUD) pro obce, jejichž smyslem je motivovat obce, aby např. podporou podnikání a zaměstnanosti zvyšovaly svůj daňový výnos. Jedná se o následující podíly:

- 30 % výnosu daně z příjmů fyzických osob z podnikání rozdělovaný podle místa trvalého bydliště podnikatele,
- 1,5 % výnosu daně z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti a funkčních požitků rozdělovaný podle poměru počtu zaměstnanců majících místo výkonu práce v dané obci k 1. prosinci předcházejícího roku k součtu zaměstnanců ve všech obcích ČR.

Výlučnými daňovými příjmy obcí se staly podle zákona výnosy:

- daně z nemovitostí,
- daně z příjmů právnických osob v případech, kdy poplatníkem je příslušná obec.

Podíly musí být přepočítány podle počtu obyvatel obce k počtu obyvatelstva ČR, výsledek ještě upraven přepočítacím koeficientem velikostní kategorie obce. Konkrétní podíl dané obce na stanové části celostátního hrubého výnosu sdílených daní každoročně zveřejňovaném vyhláškou, je zjištěn jako celkový součet příslušných podílů násobený příslušnými vahami.

Zákon přinesl změnu počtu velikostních kategorií obcí ze 14 na 4 a byly zavedeny koeficienty postupných přechodů. Novela zákona rozšířila doposud platné kritérium pro

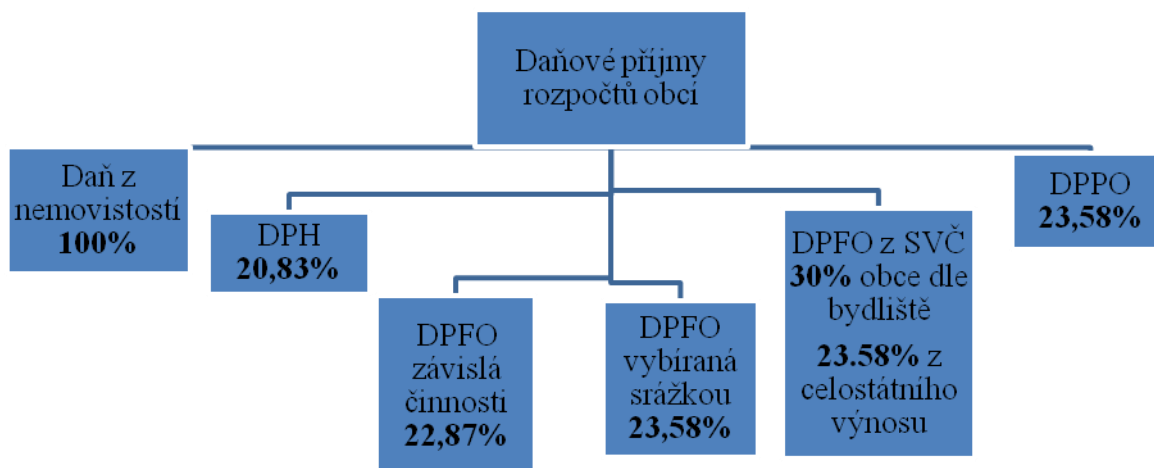
rozdělení podílů obcí na sdílených daních o další nová kritéria a jejich váhy. Původní kritérium bylo modifikováno, doplněno o nová kritéria a byla mu přiřazena váha.[9]

- počet obyvatel upravený koeficientem velikostních kategorií obcí - váha 94 %,
- celkovou výměrou obce – váha 3 %,
- prostý počet obyvatel obce – váha 3%.

Zároveň došlo ke zvýšení podílu obcí na sdílených daních z 20,59 % na 21,40 %. Úpravy této novely měly přispět k odstranění stále kritizovaných nedostatků rozpočtového určení daní. Skokové přechody byly upraveny snížením počtem kategorií obcí a koeficientem postupných přechodů. Nízké příjmy malých obcí jsou řešeny zavedením nových kritérií pro přerozdělení podílů obcí na sdílených daních. Což přineslo pozitivní změny, zvýhodnění obcí s velkou katastrální výměrou a malým počtem obyvatel, ale i negativní dopad na obce v kategorii 10 – 30 tis. obyvatel.

RUD platné od 1. 1. 2013

Novela platná od 1. 1. 2013 je současnou podobou zákona¹⁵ o rozpočtovém určení daní. Snaha ovlivnit negativní dopady přerozdělení podílů obcí je řešena úpravou vah jednotlivých koeficientů, rozšířením počtu kritérií a výpadek příjmů z výnosů DPH je řešen navýšením podílu obcí z celostátních výnosů některých daní. Úpravu daňových příjmů rozpočtů obcí, podle platného rozpočtového určení daní přibližuje Obrázek 2.

Obrázek 2 Daňové příjmy obcí od roku 2013

Zdroj: upraveno podle[12]

¹⁵Zákon č. 295/2012 Sb. zákon, kterým se mění zákon č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení výnosů některých daní územním samosprávným celkům

Dále zákon zavádí nové kritériu počet žáků a mění stávající váhy některých kritérií. Podoba platných kritérií s vyjádřením změn oproti novele zákona z roku 2008: [15]

- kritéria výměry katastrálního území obce (váha 3 %) – změna podmínky (výměra na 1 obyvatele max. 10 ha)
- prostého počtu obyvatel v obci (váha 10 %) – změna (nárůst z 3 % na 10 %)
- násobků postupných přechodů (váha 80 %) – změna (snížení z 94 % na 80 %)
- počet dětí a žáků navštěvujících školu zřizovanou obcí (váha 7 %) – nové kritérium.

Vznik nového kritéria sebou nese zánik stávajícího příspěvku na žáka, který je obcím hrazen z kapitoly Všeobecná pokladní správa formou dotace. Zvýšení velikosti kritéria prostého počtu obyvatel o 7 % by mělo přispět ke snížení rozdílů v příjmech na obyvatele. Současně dochází ke změně velikostních kategorií a koeficientů postupných přechodů a jejich násobků Tabulka 3.

Tabulka 3: Koeficienty a násobky postupných přechodů

Obce s počtem obyvatel od-do	Koeficient postupných přechodů	Násobek postupných přechodů
0-50	1,0000	1,0000 x počet obyvatel obce
51-2000	1,0700	50 + 1,0700 x počet obyvatel z počtu obyvatel obce přesahujících 50
2001-30000	1,1523	2136,5 + 1,1523 x počet obyvatel z počtu obyvatel obce přesahujících 2000
30001-a více	1,3663	34400,9 + 1,3663 x počet obyvatel z počtu obyvatel obce přesahujících 30000

Zdroj: [12]

Podíl obcí z celostátních výnosů daní vzrostl z 21,4 % na 23,58 % u všech sdílených daní vyjma daně z příjmu fyzických osob ze závislé činnosti (z 21,4 % na 22,87 %) a daně z přidané hodnoty, kde došlo ke snížení (z 21,4 % na 20,83 %).

Výlučné daně zůstaly zachovány. Tato úprava by měla přispět k posílení obcí s nejnižšími příjmy na obyvatele a naopak bude znamenat ztrátu pro velká města.[28]

Ve sledovaném období 2001-2011 došlo k výrazným změnám RUD a nejnovější úpravy vstoupily v platnost od roku 2013. Shrnutí struktury a vývoje podílu těchto daní na celostátním výnosu zobrazuje Tabulka 4.

Tabulka 4: Podíl obcí na celostátním výnosu sdílených daní 2001-2013

sdílené daně	2001 - 2007	2008 - 20012	2013
DPH	20,59 %	21,40 % *	20,83 %*
DPFO ze závislé činnosti	20,59 %	21,40 % *	22,87 %*
	1,5 % ¹	1,5 % ¹	1,5 % ¹
DPFO vybíraná srážkou	20,59 %	21,40 % *	23,58 %*
DPFO SVČ	30 % ²	30 % ²	30 % ²
	20,59 % ³	21,40 % ^{3*}	23,58 % ^{3*}
DPPO mimo daně placené obcemi	20,59 %	21,40 % *	23,58 %*

¹ podle počtu zaměstnanců s místem výkonu práce v obci

² podle sídla poplatníka

³ z 60%-ního celostátního výnosu daně

* rozděleno podle kritérií

Zdroj: zpracováno podle[9][12]

3 ANALÝZA ČASOVÝCH ŘAD

Časovou řadou se rozumí posloupnost věcně i prostorově srovnatelných pozorování (dat), která jsou jednoznačně uspořádána z hlediska času ve směru minulost – přítomnost. Analýzou podle potřeby případně i prognózou časových řad se poté rozumí soubor metod, který slouží k popisu těchto řad a případně k předvídaní jejich budoucího chování. Což přispělo k rozvoji metod a analýz prognózy ekonomických časových řad.[2]

Časové řady ekonomických ukazatelů se obvykle člení podle časového hlediska na intervalové (časové řady intervalových ukazatelů) a okamžikové (časové řady okamžikových ukazatelů); podle periodicity na časové řady roční a krátkodobé (údaje v nich jsou zaznamenány ve čtvrtletích, měsících a jiných periodách); podle druhu sledovaných ukazatelů na časové řady primárních (prvotních) a sekundárních (odvozených) ukazatelů; podle způsobu vyjádření údajů na časové řady naturálních a peněžních ukazatelů.[4]

3.1 Analýza časových řad

Analýza časových řad není pouhé definiční vymezení druhů časových řad, ale především vyjádření rozdílů v obsahu sledovaných ukazatelů, jež je mnohdy prováděno i specifickými statistickými vlastnostmi. Před použitím údajů v časové řadě je třeba se přesvědčit, zda jsou jednotlivé údaje časových řad věcně (obsahově), prostorově (geograficky) a časově srovnatelné. V důsledku toho je pak nutné volit diferencovaně i prostředky analýzy.

Prvním úkolem při analýze časových řad je získat rychlou orientační představu o charakteru procesu, který tato řada reprezentuje. Mezi základní metody proto zcela běžně patří analýza chování ukazatele využívající grafů spolu s určováním elementárních statistických charakteristik. K elementárním charakteristikám řadíme difference různého řádu, tempa a průměrná tempa růstu a průměry hodnot časových řad.[2][4]

Tempo růstu (řetězové indexy) určované jako poměr mezi daným a předchozím členem časové řady (1).

(1)

$$k_t = \frac{y_t}{y_{t-1}}, \quad t = 2, 3, \dots, n$$

kde k_t je koeficient růstu, y je proměnná, t je časový okamžik.

Index růstu vyjádřený v procentech se nazývá koeficient růstu a udává, o kolik procent vzrostla hodnota časové řady v časovém okamžiku t proti období předcházejícímu.

Průměrné tempo růstu je úhrnná charakteristika relativních změn po celou časovou řadu. Určuje se jako geometrický průměr z jednotlivých temp růstu, tedy z jednotlivých koeficientů růstu (2)

$$\bar{k} = \sqrt[n-1]{k_1 \cdot k_2 \cdot \dots \cdot k_{n-1}} = \sqrt[n-1]{\frac{y_n}{y_1}}. \quad (2)$$

Většinou nás nezajímá jenom jedna hodnota daného ukazatele, ale i její relativní, resp. absolutní velikost ve vztahu k hodnotě téhož ukazatele v jiné situaci. Zajímá nás kolikrát, resp. o kolik je hodnota určitého ukazatele v dané situaci menší (větší) než hodnota ukazatele v jiné situaci.

Pokud se zkoumá kolikrát je jedna hodnota ukazatele větší (menší) než jiná, je nutné obě hodnoty srovnávat podílem a výsledkem je index - relativní míra rozdílnosti, bezrozměrné číslo udávající kolikrát je hodnota v čitateli větší než hodnota ve jmenovateli. Rozdílem dvou hodnot téhož ukazatele lze získat absolutní rozdíl (absolutní přírůstek), který udává o kolik měrných jednotek je hodnota menšence větší než hodnota menšitele. Obě tyto míry rozdílnosti jsou rovnocenné a nezastupitelné, ale vzájemně se doplňují. [2][4]

Řetězové indexy srovnání vždy dvou za sebou jdoucích hodnot. Jsou využívány především při časovém srovnávání ukazatelů, kdy jejich základem jmenovatelem je vždy hodnota ukazatele v situaci bezprostředně předcházející. Řadu řetězových indexů lze přepočítat na řadu bazických indexů.

$$\frac{q_2}{q_1}; \frac{q_3}{q_2}; \frac{q_4}{q_3}; \dots \quad (3)$$

3.2 Modelování časových řad

Analýza časových řad přináší celou řadu specifických problémů spojených s délkou časových řad, problémy s nesrovnalostmi jednotlivých měření a problémy s vhodnou volbou časových okamžiků pro měření ekonomického ukazatele. Volba metody analýzy časové řady závisí na mnoha faktorech, především na účelu analýzy, typu studované časové řady a znalostech a zkušenostech statistika.[2][4]

Jednorozměrný model je základní a nejužívanější princip modelování časových řad vyjádřen vztahem: $y_t = f(t, \varepsilon_t), t=1,2,\dots,n$, kde y_t je hodnota modelovaného ukazatele v čase t a ε_t je hodnota náhodné složky (poruchy) v čase t . Tento model se stal základem pro další modely na principu dekompozice časových řad.

Klasický formální model - tento model vychází z dekompozice časové řady na čtyři složky časového pohybu. Trendová složka (T_t) vyjadřuje dlouhodobou tendenci vývoje zkoumaného jevu. Sezónní složka (S_t) popisuje periodické změny v časové řadě, které se odehrávají během kalendářního roku a každý rok. Cyklická složka (C_t) vyjadřuje kolísání okolo tendru, ve kterém se střídají fáze růstu a fáze poklesu. Je velmi problematickou součástí, protože délka cyklu může být proměnlivá, stejně jako její intenzita. Náhodnou složkou (ε_t) zbývá v časové řadě po odstranění trendu a sezónní i cyklické složky. Je tvořena nahodilými jevy, které nemají rozpoznatelný charakter. Dekompozice časové řady, může být:

Aditivní (4) jednotlivé složky řady se sčítají

$$y_t = T_t + S_t + C_t + \varepsilon_t, t = 1, 2, \dots, n \quad (4)$$

kde se Y_t označuje souhrnně jako teoretická složka ve tvaru $T_t + S_t + C_t$.

Multiplikativní (5) jednotlivé složky řady se dají určit jako součin

$$y_t = T_t S_t C_t \varepsilon_t, t = 1, 2, \dots, n. \quad (5)$$

Použití, aditivní dekompozice je vhodné v případech, že variabilita hodnot v čase je přibližně konstantní, jednotlivé složky časové řady po této dekompozici zůstávají ve stejných měrných jednotkách jako původní časová řada. Po multiplikativní dekompozici zůstává trendová složka ve stejných jednotkách, ale ostatní složky jsou v relativním vyjádření. Existuje mnoho způsobů vytváření modelů, např. Box-Jenkinsova metodologie, spektrální analýza

Box - Jenkinsova metodologie za základní prvek konstrukce modulu časové řady je považována náhodná složka (může být tvořena korelovanými náhodnými veličinami). Předpokladem aplikace Box-Jenkinsovy metodologie je požadavek disponovat delší časovou řadou, alespoň o cca 40-50 pozorováních. Těžiště postupu se klade na korelační analýzu více či méně závislých pozorování, uspořádaných do tvaru časové řady. Box-Jenkinsova metodologie pracuje s několika modely – model klouzavých součtů MA , autoregresní modely

AR a smíšenými modely ARMA, které vznikají kombinací modelu klouzavých součtů a autoregresních modelů.

Spektrální analýza – tato analýza považuje časovou řadu za „směs“ sinusovek a kosinusovek o rozličných amplitudách a frekvencích. Tato koncepce pak umožňuje provést explicitní popis periodického chování časové řady a především vystopovat takové významné složky periodicity, které se podílejí na věcných vlastnostech zkoumaného procesu. Stěžejním faktorem pak není časová proměnná, ale faktor frekvenční. Vedle jednorozměrných modelů se lze setkat i modely založenými na předpokladu, že vývoj analyzovaného ukazatele není ovlivňován pouze časovým faktorem, ale i řadou jiných ukazatelů. Modely tohoto typu se nazývají vícerozměrné modely.[2]

3.3 Trendové funkce

Modelování trendu se zaměřuje na postupy, jak z časové řady eliminovat trendovou složku. Nejdůležitější úlohou při modelování časové řady je přesná identifikace trendové složky a její následný popis z důvodu dlouhodobé vývojové tendence sledovaného ukazatele v časové řadě. Trendem se rozumí dlouhodobá posloupnost časové řady, která je spjata s časovým vývojem. Trendovou složku lze vyjádřit jako funkci času a popsat ji regresní funkcí, kde nezávislou proměnou je čas.

Vzniklý typ funkce se označuje jako trendová funkce, kde časová proměnná vystupuje jako reprezentant komplexu vlivů, které mají dopad na vývoj ekonomického, společenského, přírodního prostředí. Nejužívanější metodou odhadu parametrů trendových funkcí je metoda nejmenších čtverců, která je použitelná v případě, že zvolená trendová funkce je lineární v parametrech.[2][4]

Lineární trend je nejčastěji používaným typem trendové funkce. Jeho značný význam spočívá jednak v tom, že je použitelný, vždy při orientačním určení základního směru vývoje analyzované časové řady, a jednak v tom, že v určitém omezeném časovém intervalu poslouží jako vhodná aproximace jiných trendových funkcí. Lineární trend (trendová přímka) je vyjádřen tvarem (6):

$$T_t = \beta_0 + \beta_1 t, \quad t = 1, 2, \dots, n, \quad (6)$$

kde β_0 a β_1 jsou neznámé parametry a $t=1, 2, \dots, n$, je časová proměnná.

K odhadu parametrů β_0 a β_1 (značeny dále b_0 a b_1) lze použít metodu nejmenších čtverců, která uvádí nejlepší nevychýlené odhady. Což znamená nalezení řešení dvou normálních rovnic. Řešením soustavy dvou normálních rovnic jsou odhady parametrů:

$$b_0 = \bar{y} - b_1 \bar{t}, \quad t = 1, 2, \dots, n \quad (7)$$

$$b_1 = \frac{\overline{yt} - \bar{y}\bar{t}}{\overline{t^2} - \bar{t}^2}, \quad t = 1, 2, \dots, n. \quad (8)$$

Na základě odhadu trendové přímky lze určit bodovou i intervalovou předpověď dalšího vývoje ekonomických ukazatelů.

Dalšími trendovými funkcemi jsou parabolický trend, exponenciální trend, modifikovaný posunutý exponenciální trend, logistický trend a Gompertzova křivka, které lze s úspěchem použít v oblasti analýz a prognóz časových řad.[2]

Parabolický trend má tvar $T_t = \beta_0 + \beta_1 t + \beta_2 t^2$, kde $\beta_0, \beta_1, \beta_2$ jsou neznámé parametry a $t = 1, 2, \dots, n$ je časová proměnná. Jedná se o poměrně často používaný typ trendové funkce, která je také lineární z hlediska parametrů. Proto pro odhad parametrů se opět použije metoda nejmenších čtverců.

Exponenciální trend ve tvaru $T_t = \beta_0 \beta_1^t$, kde β_0 a β_1 jsou neznámé parametry tohoto trendu a $t = 1, 2, \dots, n$ je časová proměnná. Jelikož exponenciální funkce není lineární z hlediska parametrů. Musí se pro odhad parametrů nejdříve provést linearizující transformace původní trendové exponenciály a až poté se použije metoda nejmenších čtverců.

Modifikovaný exponenciální trend má podobu a udává se ve tvaru $T_t = k + \beta_0 \beta_1^t$, kde $\beta_1 > 0$. Kdy k je nenulová asymptota aditivně přidaná k modifikované exponenciále. Protože nejde o lineární funkci z hlediska parametrů, nelze použít k odhadu parametrů metodu nejmenších čtverců. Zde se použije jiná odhadová technika a to metoda částečných součtů, která vychází ze tří na sebe navazujících disjunktních součtů vytvořených ze třetiny hodnot časové řady.

Funkce, která vyjadřuje **logistický trend (S-křivka)**, je nejčastěji ve tvaru $T_t = \frac{k}{1 + a_0 a_1^t}$, $a_0 > 1, 0 < a_1 > 1, k > 0$. Logistická funkce má symetrický průběh, kdy hodnota ukazatele

zpočátku mírně stoupá, poté ovšem strmě naroste a pak zase zpomalí a blíží se k asymptotě vývoje. Její průběh má tvar písmene S. Je trendovou funkcí, která má kladnou asymptotu k a jeden inflexní bod $t = \log a_0 / \log a_1$. Pro odhad parametrů logistické trendové funkce se používá po transformaci metoda částečných součtů nebo metoda diferenčních odhadů. Metoda diferenčních odhadů zaměňuje původní hodnoty y_t za jejich první diference $y_t - y_{t-1}$. [2]

Gompertzova křivka ve tvaru $T_t = k \cdot a_0^{a_1^t}$, $a_1 > 0$ není symetrická, protože většina jejich hodnot leží až za inflexním bodem. Bod, kde přechází konvexní průběh křivky v průběh konkávní, se nazývá inflexní bod. Pro odhad parametrů modelu se nejprve použije linearizující logaritmická transformace a až poté metoda částečných součtů. [2]

3.4 Regresní analýza

Úkolem regresní analýzy je zjistit závislost jedné proměnné na hodnotách druhé proměnné. Tato závislost se vyjadřuje funkčním vztahem $y = f(x)$, v tomto případě lze přesně určit ze znalosti konkrétní hodnoty x , jaké hodnoty nabude proměnná y . Tato závislost se nazývá funkční. V praxi však na sledovanou veličinu nepůsobí pouze jedna náhodná veličina X , ale je jich více. Většinou však nelze všechny určit a postihnout mezi nimi přesný vztah, pak mezi veličinami X a Y neexistuje funkční závislost, ale závislost stochastická. Pro stochastickou závislost je charakteristické, že změny závislé proměnné jsou vysvětlovány ne všemi, ale jen některými činiteli těchto změn, bere se v úvahu působení náhodných vlivů a při zjišťování údajů se připouští možnost chyb. [2]

Hlavní úkol spočívá v zjištění tvaru stochastické závislosti a parametrů regresní funkce. Regresní analýza se proto zabývá závislostí náhodné veličiny Y na nezávislé proměnné veličině x , která nebude náhodná a může být m -rozměrná. Podle tvaru regresní funkce se rozlišují různé typy regresních modelů: lineární vzhledem k parametrům – patří k nim regresní přímka, regresní parabola, regresní hyperbola, regresní logaritmická funkce a regresní rovina; nelineární vzhledem k parametrům, které je možné transformací upravit na lineární tvar vzhledem k parametrům – regresní mocninná funkce a regresní exponenciální funkce a nelineární modely, které se nedají jednoduše transformovat na lineární tvar. [2][4]

Jednoduchý model lineární regrese se nazývá takový lineární model, kdy je grafem regresní funkce přímka. Pro parametry β_0 a β_1 se užívá tradičního značení α a β . Předpokládá se, že Y_1, Y_2, \dots, Y_n je n -tice nekorelovaných náhodných veličin s vlastnostmi $EY_i = \alpha + \beta x_i$,

$DY_i = \sigma^2, i = 1, 2, \dots, n$, kde α, β, σ^2 jsou neznámé parametry a x_1, x_2, \dots, x_n je n -tice známých hodnot. Jednoduchý model lineární regrese pak má tvar (9)

$$Y_i = \alpha + \beta x_i + \varepsilon_i \quad (9)$$

kde ε_i jsou nezávislé náhodné veličiny, pro které platí $E\varepsilon_i = 0, D\varepsilon_i = \sigma^2, i = 1, 2, \dots, n$. ε_i se nazývá náhodná složka v lineárním modelu.

Náhodná složka zahrnuje působení náhodných vlivů nebo působení veličin, které nejsou zahrnuty do modelu. Přímka $y = \alpha + \beta x$ se nazývá regresní přímka a β je její směrnice. Nyní je nutné odhadnout neznámé parametry α, β, σ^2 daného modelu. Tyto odhady se po řadě značí A, B, S^2 . Bodové odhady parametrů α, β se pak získávají metodou nejmenších čtverců.

Metoda nejmenších čtverců vychází z předpokladu znalosti konkrétní dvojice naměřených hodnot $(x_1, y_1), (x_2, y_2), \dots, (x_n, y_n)$, kdy se hledá taková funkce $\hat{y} = \alpha + \beta x$, aby v jistém smyslu co nejvíce „přiléhala“ k bodům $(x_1, y_1), (x_2, y_2), \dots, (x_n, y_n)$, kde se „přiléhání“ měří součtem rozdílů hodnot $\hat{y}_i - y_i$ (tzv. reziduí). Z důvodu toho, že se při značných odchylkách mezi \hat{y}_i a y_i kladné a záporné rozdíly navzájem odečtou, bere se jako míra přiléhání součet jejich čtverců $\sum_{i=1}^n (y_i - \hat{y}_i)^2$. Čím menší bude tento součet, tím lépe bude funkce \hat{y} přiléhat k naměřeným bodům. Snahou je proto nalézt takové odhady a, b , aby platilo (10)

$$\sum_{i=1}^n (y_i - \hat{y}_i)^2 = \min. \quad (10)$$

Metodou nejmenších čtverců získává regresní přímka tvar (11)

$$\hat{y} = \alpha + \beta x. \quad (11)$$

Pomocí metody nejmenších čtverců je proveden i odhad a, b parametrů α, β :

$$B = \frac{n \sum_{i=1}^n x_i Y_i - \sum_{i=1}^n x_i \sum_{i=1}^n Y_i}{n \sum_{i=1}^n x_i^2 - (\sum_{i=1}^n x_i)^2} \quad (12)$$

$$A = \frac{\sum_{i=1}^n Y_i - B \sum_{i=1}^n x_i}{n} = \bar{Y} - B\bar{x}. \quad (13)$$

Regresní přímka získaná metodou nejmenších čtverců má tvar $\hat{Y} = A + Bx$. Uvedenou rovnici lze upravit na tvar $\hat{Y} = \bar{Y} + B(x - \bar{x})$.

3.4.1 Index determinace

Při aplikaci metody nejmenších čtverců platí vztah (14),

$$S_Y^2 = S_{\hat{Y}}^2 + S_e^2 \quad (14)$$

kde (15) je celkový součet čtverců,

$$S_Y^2 = \sum_{i=1}^n (Y_i - \bar{Y})^2 \quad (15)$$

vztah (16) je součet čtverců modelu

$$S_{\hat{Y}}^2 = \sum_{i=1}^n (\hat{Y}_i - \bar{Y})^2 \quad (16)$$

a vztah (17) je reziduální součet čtverců.

$$S_e^2 = \sum_{i=1}^n (Y_i - \hat{Y}_i)^2 \quad (17)$$

Při aplikaci metody nejmenších čtverců se však dá odvodit, že tyto průměry jsou stejné, lze tedy psát $\bar{Y} = \bar{\hat{Y}}$. Je zřejmé, že čím je model lepší, tím větších hodnot bude nabývat součet čtverců modelu a reziduální součet čtverců bude menší. Naopak špatný model znamená velkou hodnotu reziduálního součtu čtverců ve srovnání se součtem čtverců modelu. [2]

Celou rovnost lze vydělit celkovým součtem čtverců a převést tak na tvar (18).

$$I = \frac{S_{\hat{Y}}^2}{S_Y^2} + \frac{S_e^2}{S_Y^2} \quad (18)$$

Oba zlomky jsou kladné, jejich součet je roven jedničce, tedy nutně musí být hodnota obou zlomků mezi nulou a jedničkou. Pro příslušné zlomky platí nyní analogická úvaha jako pro samotné součty čtverců. Bude-li model dobře vystihovat závislost vysvětlované proměnné na pravé straně rovnice (tedy na vysvětlujících proměnných), poroste hodnota prvního zlomku

v rovnosti k jedničce a druhý zlomek se bude blížit k nule. Bude-li model popisovat uvažovanou závislost špatně, bude tomu naopak. Je tedy logické vzít první zlomek jako kritérium kvality regresního modelu, položit tedy (19) a nazvat jej indexem determinace.

(19)

$$I^2 = \frac{S_{\hat{y}}^2}{S_y^2}$$

Index determinace udává kvalitu regresního modelu, přesněji vyjádřeno udává, kolik procent rozptylu vysvětlované proměnné je vysvětleno modelem a kolik zůstalo nevysvětleno, nabývá hodnot od nuly do jedné (teoreticky i včetně těchto krajních mezí), přičemž hodnoty blízké nule značí špatnou kvalitu regresního modelu; hodnoty blízké jedné značí dobro kvalitu regresního modelu, udává se většinou v procentech.

4 OBEC DOLNÍ ROVEŇ

Obec Dolní Roveň leží v Polabské nížině asi 15 km východně od krajského města Pardubic. Skládá se ze čtyř sloučených obcí: Dolní Roveň, Horní Roveň, Komárov, Litětiny. Vykonává základní rozsah přenesené působnosti a náleží do správního obvodu města Holice obce s rozšířenou působností. Obec se rozkládá na území o katastrální výměře 2903 ha. Obec má necelé dva tisíce obyvatel a rozprostírá se podél toku řeky Lodrantky v délce asi 8 km. Území zastavěné části obce Dolní Roveň se nachází v nadmořské výšce 228 - 242 m, což při délce obce znamená téměř rovinné území.[24]

Blízké okolí tvoří na východním okraji les Boršov a louka o rozloze 0,32 ha, která byla vyhlášena Státní přírodní rezervací. Na jižním okraji rybník Lodrant krajinářsky i přírodovědně hodnotná lokalita. Tvoří ji rybník s porosty starých dubů na hrázi a přirozené, převážně listnaté porosty v okolí. Turisticky je tato oblast velmi atraktivní pro milovníky pěší turistiky i cykloturistiky, kdy nádherná příroda je protkána desítkami kilometrů značených tras. Z nevysokých kopců Praška (258 m) a Hlaváč (246 m) je při pěkném počasí výhled nejen do blízkého okolí, ale i na pás Českomoravské vysočiny, Železné hory, Orlické hory a někdy i Krkonoše.

4.1 Historie obce

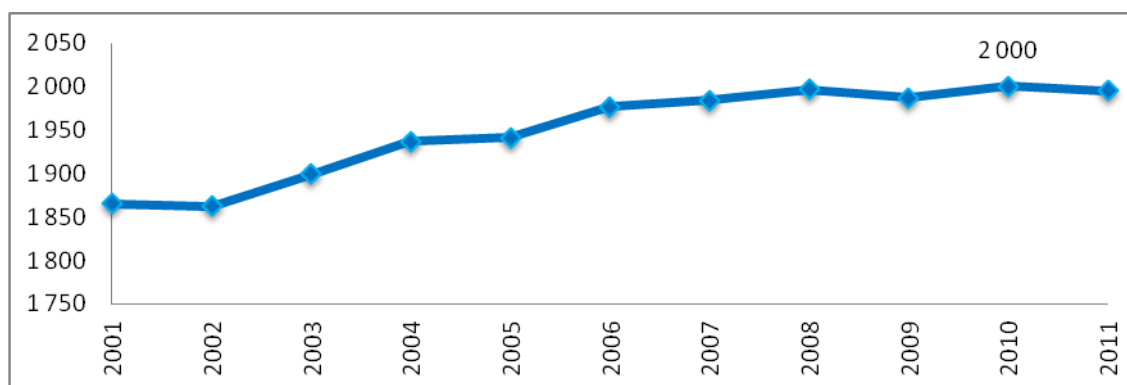
Obec vznikla pravděpodobně v polovině 13. století, první písemná zmínka se datuje k roku 1336, kdy byli pozváni do Čech němečtí kolonizátoři, aby zakládali osady. Z této doby pochází i první písemné zprávy o obci Dolní Roveň s původním názvem Waltersdorf, který se odvozuje pravděpodobně od německého kolonizátora. Osada byla původně zbožím královským. V druhé polovině 14. století stala vlastnictvím Šternberků. Další významní majitelé byli Slavníkovci a hlavně Pernštejnové, za jejichž panování obec rozkvetla a nabyla na významu.

Původní centrum obce bylo v nynější části Horní Rovně, kde bývala rychta s "vejsadní krčmou", což se v podobě hostince s kulturním domem dochovalo dodnes. Farní kostel sv. Kateřiny se poprvé připomíná r. 1349, tehdy se též poprvé objevuje český název vesnice, který se udržel dodnes. Kostel v Horní Rovni byl postaven na místě dřevěného r. 1697 - 1699. Zvonice je z r. 1799. Pro život obce měla význam obecná a pokračovací škola (škola při faře doložena již r. 1635, v letech 1703 - 1875 samostatná dřevěná školní budova, kdy byla postavena zděná školní budova). Roku 1899 byla zřízena železniční stanice.

Z významných rodáků třeba připomenout Františka Udržala (nar. 1866 v čp. 81), významného českého politika konce 19. a první poloviny 20. století. Předseda vlády a ministr národní obrany František Udržal, jehož zásluhou byla v obci postavena budova základní školy, hospodářské školy, sokolovny a obecního úřadu. Celoregionální význam měl národohospodář a politik František Voženílek (nar. 1843). Mezi další významné rodáky patří pan Josef Shejbal, Rudolf Beránek a František Kovaříček.[23]

4.2 Demografické údaje

Počet obyvatel obce Dolní Roveň podle databáze geografických údajů obcí ČSÚ je 1995 obyvatel. Následující Obrázek 3 přibližuje vývoj počtu obyvatelstva obce Dolní Roveň ve sledovaném období od roku 2001 do 2011 dle jednotlivých let.

Obrázek 3: Vývoj počtu obyvatelstva v obci Dolní Roveň 2001-2011

Zdroj: upraveno podle [27]

Počet obyvatelstva má ve sledovaném období stoupající charakter, v průběhu uplynulých jedenácti let rostl přibližně o 133 obyvatel. Nejnižší počet obyvatel je zaznamenán v roce 2002, kdy došlo k zániku dvou velkých podniků spojených se zemědělskou výrobou a migraci bývalých zaměstnanců, následující roky jsou spojené s rozvojem obce a navyšování počtu obyvatelstva. Skladbu současného obyvatelstva přibližuje Tabulka 5, která analyzuje stav podle posledního sčítání lidu v roce 2011. Rozděluje obyvatelstvo podle pohlaví a jednotlivých věkových kategorií.

Tabulka 5: Skladba obyvatel obce Dolní Roveň 2011

Počet bydlících obyvatel k 31. 12. 2011	Počet obyvatel ve věku				
	0-14 let	15-59 let	60-64 let	65 a více let	
Celkem	1 995	312	1 249	145	289
Muži	992	162	597	64	114
Ženy	1 003	150	652	81	175

Zdroj: upraveno podle [25]

Skladba současného obyvatelstva prokázala mírnou převahu žen nad muži, nejvíce se jejich počty liší ve věku 65 a více let, ale naopak více mužů je ve skupině nejmladších zástupců obyvatelstva. V obci žije nejvíce obyvatel produktivního věku a to 62,6 % z celkového počtu obyvatel. Děti a mládež do 15 let tvoří 15,6 % z celkového počtu obyvatel. Skupina obyvatelstva od 60-64 let tvoří 7,3 % a skupina obyvatel na zasloužilém odpočinku tvoří 14,5 % obyvatelstva z celkového počtu obyvatel obce Dolní Roveň. Průměrný věk obyvatel je 39,8 let (muži 38,1 let a ženy 41,5 let), ženy v obci se tedy stejně jako v celé České republice dožívají vyšší věku než muži.

Tabulka 6: Pohyb obyvatelstva v roce 2011

Stav k 1.1.2011	narození	zemřelí	přistěhovalí	vystěhovalí	přírůstek přirozený	přírůstek migrační	přírůstek celkový	k 31.12. 2011
1 988	22	16	51	50	6	1	7	1 995

Zdroj: [24]

Pohyb obyvatelstva v roce 2011 obce Dolní Roveň je znázorněn v Tabulce 6. Celkový nárůst počtu obyvatelstva je zapříčiněn přirozeným přírůstkem, kdy počet narozených je vyšší než počet zemřelých. Vypovídá o snaze obce udržet stávající trend rozvoje obce zaměřeného i na mladé a rodiny s malými dětmi. Kvalitní životní prostředí, široká občanská vybavenost obce, cenová dostupnost a nabídka stavebních pozemků, přispívá k udržení počtu stávajících obyvatel. Migrační saldo vykazuje v uplynulém desetiletém období převážně kladný charakter. Počet obyvatel obce stoupá.

4.3 Občanská vybavenost obce

Obec Dolní Roveň provozuje zdravotní středisko, kde jsou pro obyvatele k dispozici tři samostatné ordinace, a to praktického lékaře pro dospělé, praktického lékaře pro děti a dorost, ordinace stomatologa a lékárna. Nejbližší ordinace specialistů se nachází v Holicích cca. 4km, a nemocniční a ambulantní služby jsou zajišťovány Krajskou nemocnicí Pardubice.

V oblasti školství a vzdělávání je obec zřizovatelem Masarykovy základní školy, která sídlí ve dvou samostatných budovách pro první a druhý stupeň. První stupeň sídlí v tzv. malé škole, která leží v klidnější části obce a oslavila 135let svého založení. Druhý stupeň sídlí v budově, která je též historicky velmi cenná. Ve školním roce 2012/2013 je zapsáno 195 dětí a škola zaměstnává 25 zaměstnanců. Obec provozuje jednu Mateřskou školu se třemi odděleními a 64 zapsanými dětmi. V obci jsou dvě veřejné knihovny, jedna samostatná v Horní Rovni a druhá v Dolní Rovni v budově Obecního úřadu.[26]

Obec je celoplošně plynofikovaná, je napojena na veřejný vodovod a v nedávné době byla dokončena výstavba čističky odpadních vod a kanalizace. V obci se nachází poštovní úřad, pohostinství, společenské sály, potravinářské obchody, železářství a drogerie, textil. Ze služeb jsou zde pro potřeby občanů holičství a kadeřnictví, kosmetika a masáže, opravy vozidel a kol a práce zednické a malířské.

Spojení s okolními městy a obcemi je zajištěno autobusovou sítí s pravidelnými místními linkami. Železniční spojení existující už více jak 110 let umožňuje železniční trať Holice – Moravany s pravidelným celotýdenním jízdním řádem a napojením na železniční koridor Praha – Česká Třebová.

Pro sportovní vyžití občanům složí tělocvičny a sportovní areály v jednotlivých částech obce. V Dolní Rovni to jsou tělocvična v sokolovně, tělocvična a posilovna v ZŠ, sportovní areál za sokolovnou, dětské dopravní hřiště za mateřskou školou, fotbalové hřiště a v Horní Rovni dále plocha na kluziště, tenisový kurt, dětské hřiště. Litětiny a Komárov nabídku doplňují ještě o florbalové a volejbalové hřiště, koupaliště, cvičiště pro psy a tenisové kurty.

Kulturní dům nebo sál je provozován ve všech čtyřech částech obce, největším je víceúčelový sál Dolní Roveň v objektu sokolovny z roku 1932. Slouží pro kulturní vystoupení typu akademií, zábavné kulturní programy, divadelní představení s kapacitou 250 míst, celé prostory pak jako taneční sál s kapacitou 450 míst. Dětský dechový orchestr BaŠaPA pod vedením Františka Machače je řadu let reprezentantem obce Dolní Roveň.[23]

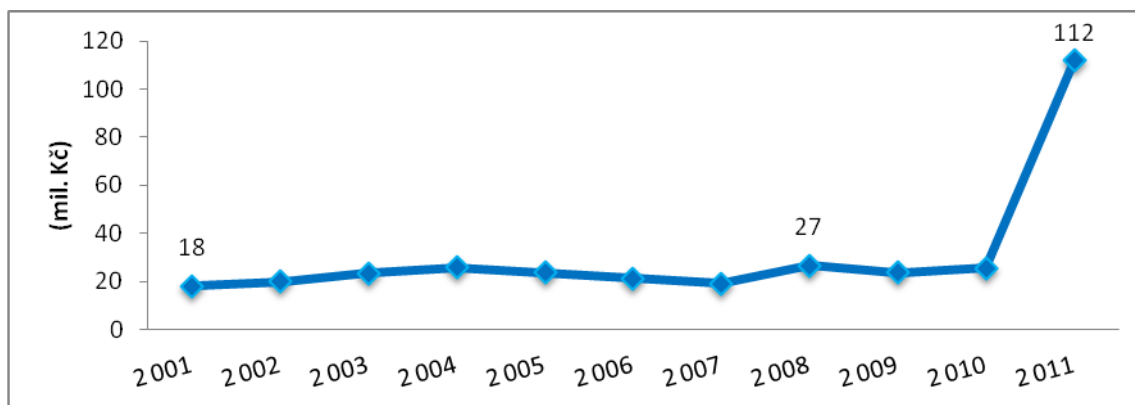
Zájmovou činnost v obci tvoří čtyři sbory dobrovolných hasičů, zřízené v každé části obce, dvě myslivecká sdružení, pět sportovních oddílů, sdružení a spolky zahrádkářů, důchodců, svazu žen, turistů a kynologů. Pořádají společně s obcí přednášky, výstavy, turnaje, pochody, poznávací zájezdy, posezení s hudbou, tradiční plesy, posvícenské a pouťové zábavy, masopustní průvody, pálení čarodějnic, sportovní či kulinářské klání jednotlivých složek.

5 ANALÝZA DAŇOVÝCH PŘÍJMŮ OBCE DOLNÍ ROVEŇ

Následující text je zaměřen na analýzu daňových příjmů v konkrétních běžných rozpočtech obce Dolní Roveň v období 2001 – 2011. Analýza je provedena pomocí regrese časové řady s předpokladem vývoje daňových příjmů rozpočtu obce na následující dva roky.

5.1 Analýza příjmů rozpočtu

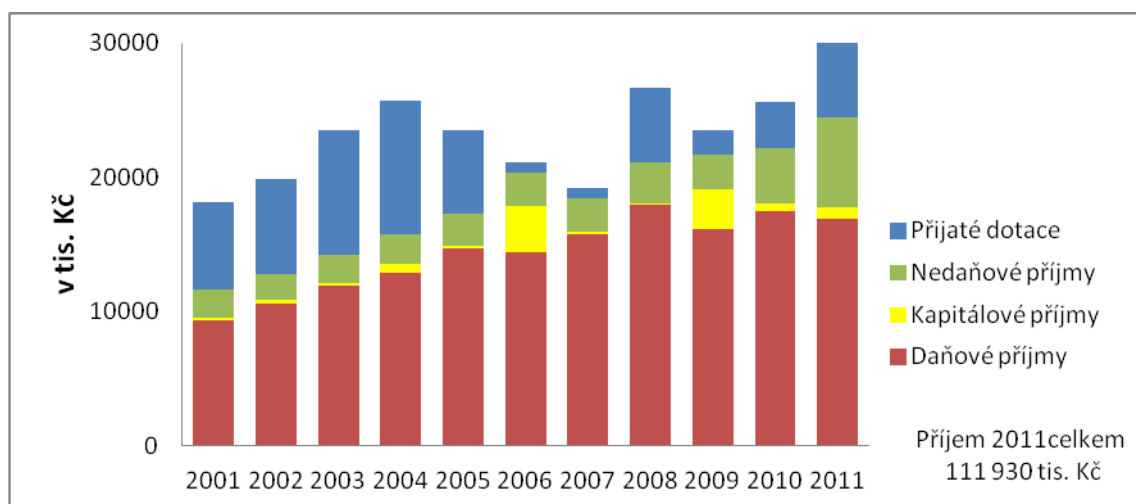
Rozpočtové příjmy obce Dolní Roveň během sledovaného období 2001-2010 prodělaly mnoho změn. Celková výše příjmů se pohybovala se v rozmezí 18-27 mil. Kč, pouze rok 2011 a jeho výše příjmů rozpočtu je výrazně vyšší, což ovlivnily přijaté dotace v celkové výši 85,6 mil. Kč na výstavbu kanalizace a čističky odpadních vod. Dotace celkově ovlivnily vývoj ve sledovaném období, příjmy obce postupně stoupaly, do roku 2004 došlo k navýšení zhruba o pět milionů korun vlivem vysokých neinvestičních transferů od krajů. Rok 2005 přinesl pokles příjmů obce v důsledku snížení zmíněných dotací (z 6 mil. Kč na 800 tis. Kč), který se obec snažila v roce 2006 nahradit zvýšenými kapitálovými příjmy z prodeje dlouhodobého majetku, ostatních nemovitostí a jejich částí a pozemků. Pokles příjmů obce byl zastaven v roce 2008, kdy došlo ke změně financování územních rozpočtů přijetím nového zákona o rozpočtovém určení daní. V následujících letech se výše příjmů výrazně neměnila až na výše zmiňovaný rok 2011 Obrázek 4.

Obrázek 4: Vývoj celkových příjmů rozpočtu obce Dolní Roveň 2001-2011

Zdroj: zpracováno podle[29]

Strukturu jednotlivých příjmů rozpočtů obce Dolní Roveň ve sledovaném období 2001-2011 a jejich výši v jednotlivých letech prezentuje Obrázek 5.

Obrázek 5: Vývoj struktury příjmů obce Dolní Roveň v období 2001-2011

Zdroj: zpracováno podle[30]

Ve sledovaném období dosahují nejvyšší podíl na celkových příjmech rozpočtů obce daňové příjmy (47 %) následovány dotacemi (41 %), nedaňové příjmy znamenají (9 %) podíl a nejmenšími příjmy rozpočtů obce Dolní Roveň jsou kapitálové příjmy s (3 %) podílem. Výrazný výkyv v příjmech rozpočtů obce znamenala dotace v roce 2011, proto analýza podílů jednotlivých příjmů vycházela z průměrných hodnot za celé sledované období, které tato investiční dotace ve výši 85,6 mil. Kč. i tak výrazně ovlivnila. Daňové příjmy patří mezi nejdůležitější příjmy rozpočtů obce v celém sledovaném období. Následující Tabulka 7 přináší přehled podílů daňových příjmů na celkových příjmech rozpočtů obce Dolní Roveň v jednotlivých letech období 2001-2011.

Tabulka 7: Velikost a podíl daňových příjmů v jednotlivých letech 2001-2011 (v tis. Kč)

Daňové příjmy	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
celkem	9389	10639	11955	12936	14700	14379	15731	17949	16177	17452	16865
% podíl	51,8	53,5	50,9	50,3	62,4	68,1	82,0	67,3	68,7	68,1	15,1

Zdroj: zpracováno podle[29]

Rozdílné hodnoty podílů v tomto desetiletém období lze vysvětlit různě velkým objemem přijatých dotací čímž dochází ke zkreslení výsledků. Pro lepší názornost výše daňových příjmů rozpočtů obce uvádí Tabulka 8 výši daňových příjmů v jednotlivých letech přepočtem na jednoho obyvatele obce Dolní Roveň.

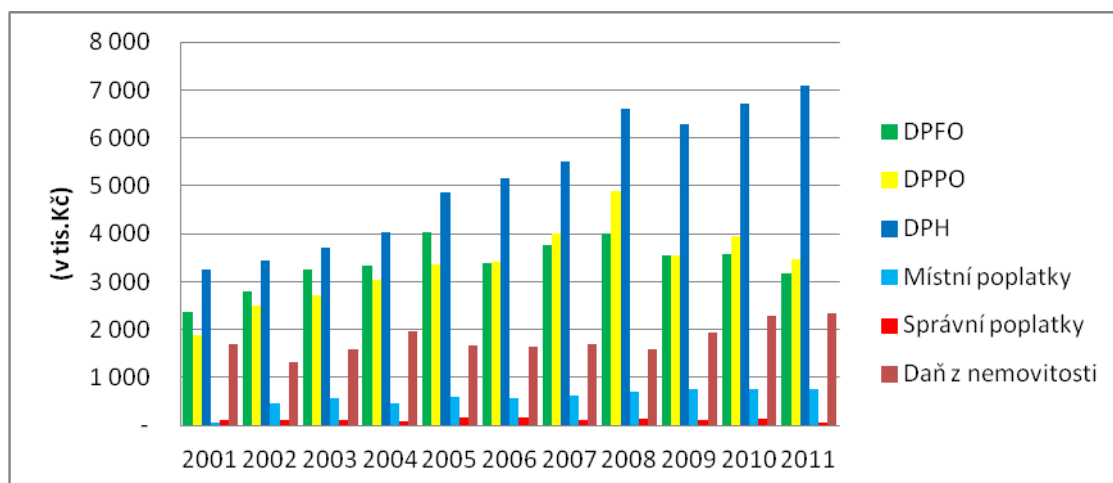
Tabulka 8: Daňové příjmy na jednoho obyvatele obce

Daň. příjmy na 1 obyv. (v Kč)	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
	5 034	5 714	6 295	6 678	7 573	7 273	7 929	8 988	8 141	8 726	8 454

Zdroj: zpracováno podle[29]

5.2 Daňové příjmy obce Dolní Roveň v období 2001-2011

Daňové příjmy obce Dolní Roveň tvoří v celém sledovaném období více jak 50 % podíl příjmů rozpočtů obce v jednotlivých letech, jsou tedy jejich nejdůležitější a nejstálější složkou. Nejnižší podíl byl zaznamenán v roce 2011, který byl zapříčiněn nebývalým nárůstem celkových příjmů rozpočtů obce Dolní Roveň v tomto roce, vlivem přijaté investiční dotace na výstavbu kanalizace a čističky odpadních vod. Strukturu a výši jednotlivých daňových příjmů ve sledovaném období přibližuje Obrázek 6.

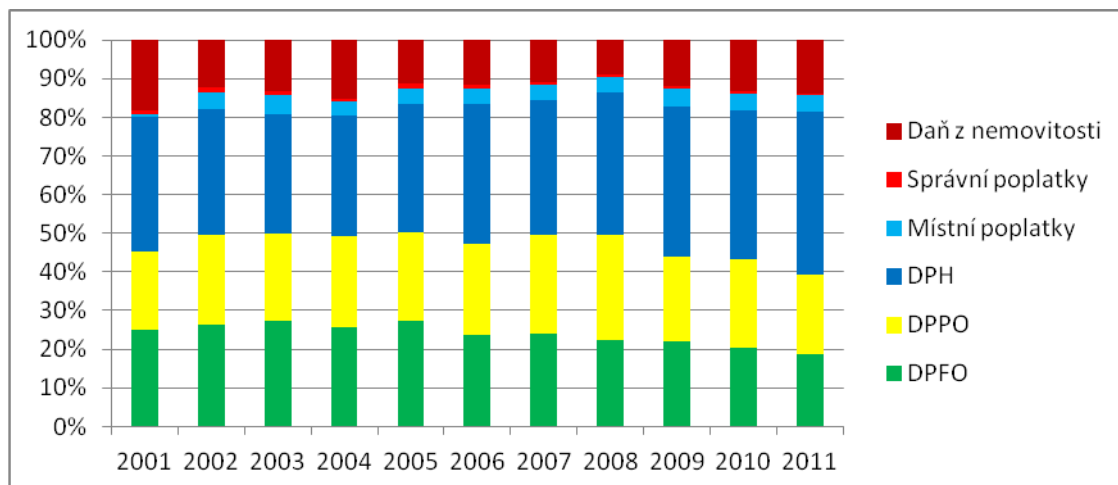
Obrázek 6: Struktura a výše jednotlivých daňových příjmů obce Dolní Roveň

Zdroj: zpracováno podle[30]

Mezi jednotlivými daňovými příjmy rozpočtů obce má zcela dominantní postavení daň z přidané hodnoty, v celém sledovaném období dosahuje nejvyšších hodnot, prokazuje v období od roku 2001 do roku 2011 nárůst podílu na celkových daňových příjmech rozpočtu obce o 7 % a stává se daňovým příjmem číslo jedna. Daňovým příjmem číslo dvě rozpočtu obce lze označit daně z příjmů fyzických a právnických osob. U DPPO došlo během sledovaného období k 1 % nárůstu na celkovém podílu daňových příjmů a DPFO zaznamenala snížení podílu na celkových daňových příjmech obce o 6 %. Daň z nemovitosti z původního podílu (18 %) na celkových daňových příjmech obce v roce 2001 zaznamenala pokles na podíl (14 %) v roce 2011. Postupně v celém sledovaném období dosahují

zvyšujících podílů na celkových příjmech rozpočtů obce i místní poplatky a prokazují nárůst podílů od roku 2001 do roku 2011 o 3 %. Naopak správní poplatky zaznamenávají postupný pokles podílů na celkových daňových příjmech rozpočtů obce a příjmy rozpočtů obce Dolní Roveň ovlivňují minimálně.

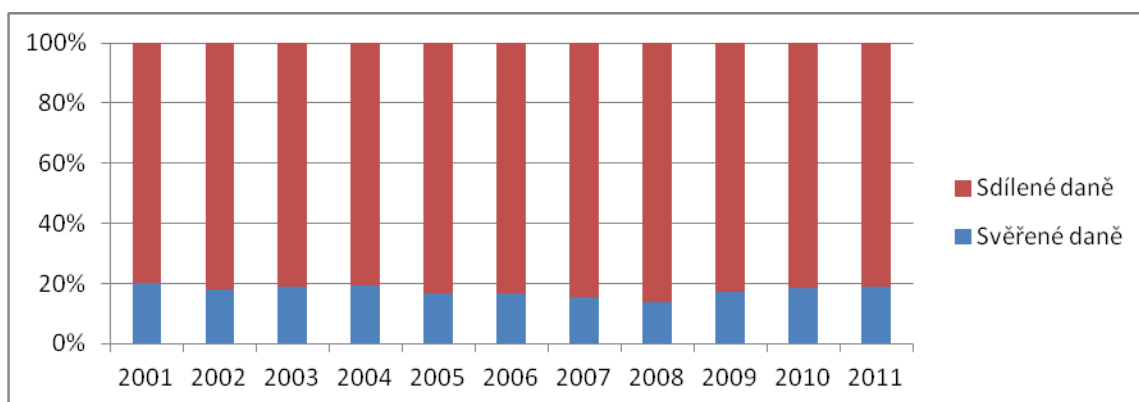
Podíly jednotlivých daňových příjmů na celkových daňových příjmech rozpočtů obce Dolní Roveň v období 2001-2011 přibližuje Obrázek 7.

Obrázek 7: Podíly jednotlivých druhů daní na daňových příjmech obce 2001-2011

Zdroj: zpracováno podle [30]

Změna výše podílů jednotlivých daňových příjmů v rozpočtech obcí ve sledovaném období 2001-2011 byla ovlivněna nejenom hospodářskou krizí, ekonomickou situací země, nezaměstnaností, změnou legislativy, změnou konstrukce daňových zákonů, ale především neustálým vývojem rozpočtového určení daní. Změny RUD mají výrazný vliv na sdílené daně, které tvoří hlavní složku daňových příjmů rozpočtů obcí. Převažující podíl sdílených daní nad daněmi svěřenými jednotlivých rozpočtů obce Dolní Roveň přibližuje Obrázek 8.

Obrázek 8: Podíl sdílených a svěřených daní rozpočtů obce Dolní Roveň 2001-2011

Zdroj: zpracováno podle [29]

5.3 Regresní analýza daňových příjmů obce Dolní Roveň

Pro potřeby této práce analýza daňových příjmů rozpočtu obce Dolní Roveň v období 2001-2011 byla využita regresní analýza skutečných ekonomických jevů v podobě časových řad. Data použitá v analýze, byla získána z dokumentů týkajících se rozpočtů obce a z informačního systému ARIS. Vhodnost metody a výběr jednotlivých trendů regresních funkcí určuje index determinace R^2 , který nabývá hodnot $<0;1>$. Ve výpočtech jsou za x nezávislou proměnnou dosazovány hodnoty odpovídající rokům, tedy časové jednotce a za y závislou proměnnou jsou dosazovány hodnoty skutečného vyčíslení daňových příjmů rozpočtu obce za období 2001-2011. Roky 2012 a 2013 představují vypočítaný odhad pomocí regresní analýzy.

5.3.1 Daň z přidané hodnoty

Daň z přidané hodnoty patří mezi nejvýnosnější daňové příjmy rozpočtů obcí a je považována za nejstabilnější. Výnos daně z DPH je dán objemem a strukturou spotřeby zejména domácnosti a vládou. Podíl z této daně meziročně roste a je stabilní, příjmy rozpočtů obec Dolní Roveň se každoročně zvyšují a tempo růstu za sledované období dosahuje průměrně 8,3 %. Z uvedených čísel v Tabulce 9 je patrné, že příjmy z daně z přidané hodnoty mají spíše rostoucí charakter a v letech 2012-2013 by měly stabilně růst.

Pro potřebu analýzy příjmů rozpočtů obce z DPH byla vytvořena Tabulka 9, která zaznamenává i odhad vývoje v následujících letech 2012-2013. Vlastní analýza byla provedena lineární regresní funkcí, sestavený lineární trend je ve tvaru $y = 415,15x + 2659,9$ a hodnota determinantu R^2 je 0,9694.

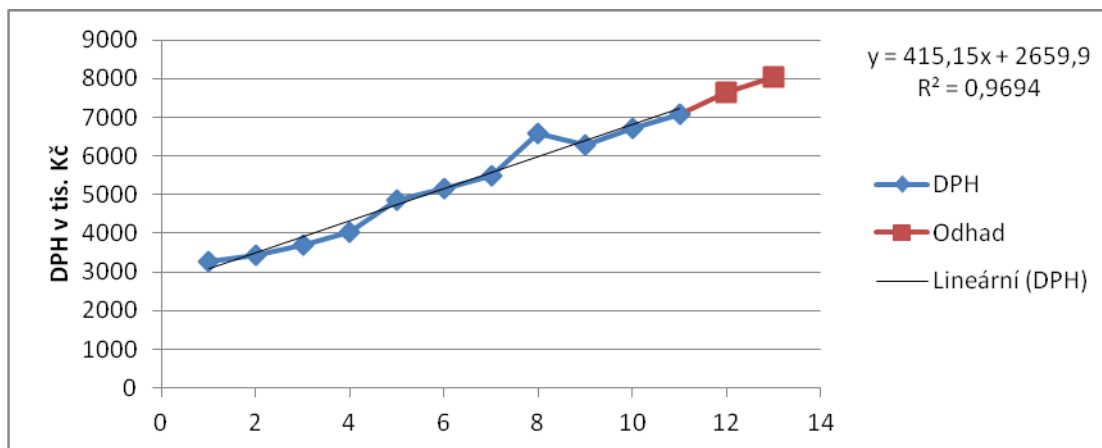
Tabulka 9: Výše a odhad příjmů z DPH obce Dolní Roveň 2001-2013 (v tis. Kč)

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
x	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
y	3265	3444	3709	4034	4864	5165	5502	6595	6275	6721	7084	7642	8057

Zdroj: vlastní zpracování

Podle náklonu trendové křivky je patrný výrazný růst u podílů příjmů daní z přidané hodnoty v jednotlivých letech rozpočtů obce Dolní Roveň. Od roku 2001 až do roku 2008 příjmy skutečně rostly a to až dvojnásobně o 102 %. Tento růst ovlivnily změny legislativy a daňových sazeb, došlo k přeřazení některých druhů zboží ze snížené sazby do základní sazby, což ovlivnilo objem inkasované daně. Pokles příjmů rozpočtu obce z DPH v roce 2009 oproti roku 2008 znamená meziroční pokles o 4,9 %, což činí 446 tis. Kč, je zapříčiněn finanční

krizí s následující ekonomickou recesí, která způsobila nízkou spotřebu domácností a vlád spojenou se snížením inkasa této daně. Odhad regresní analýzy předpokládá příjmy z DPH rozpočtů obce Dolní Roveň na rok 2012 ve výši 7,642 mil. Kč, což představuje meziroční nárůst o 7,9 % a na rok 2013 ve výši 8,057 mil. Kč s růstem 5,4 %.

Obrázek 9: Regresní analýza příjmů DPH do rozpočtů obce 2012-2013

Zdroj: vlastní zpracování

5.3.2 Daň z příjmů právnických osob

Daň z příjmů právnických osob je druhou nejvýnosnější daní státního rozpočtu a výnos těchto daní je závislý na daňových sazbách, možnosti daňových odpočtů, slev a na stavu ekonomiky země. Příjmy rozpočtů obce z DPPO tvořily v období 2001-2011 dvě části, a to část svěřená a část sdílená, která je příjem rozpočtu obce jako podíl na sdílené dani a je předmětem této regresní analýzy.

Pro potřebu analýzy příjmů rozpočtů obce z DPPO byla vytvořena Tabulka 10, která zaznamenává i odhad vývoje v následujících letech 2012-2013. Vlastní analýza byla provedena regresní funkcí, hodnota determinantu R^2 je 0,8023 a sestavený polynomický trend je ve tvaru $y = -41,51x^2 + 685,29x + 1140,8$.

Tabulka 10: Výše a odhad příjmů z DPPO obce Dolní Roveň 2001-2013 (v tis. Kč)

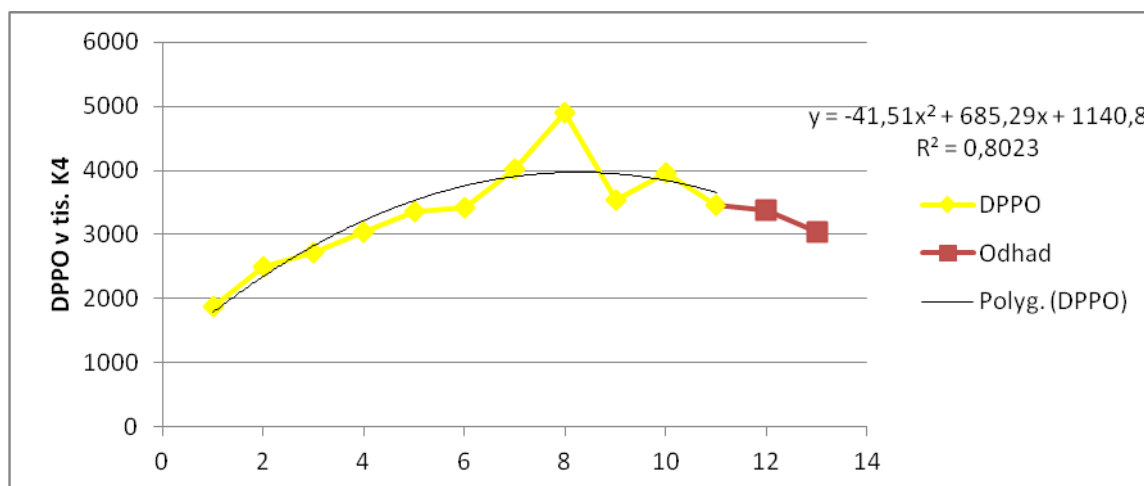
	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
x	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
y	1880	2495	2714	3042	3357	3417	4018	4895	3538	3959	3459	3387	3034

Zdroj: vlastní zpracování

Příjmy obecních rozpočtů Dolní Roveň z DPPO vykazovaly do roku 2008 rostoucí trend 15,1 %. Ovšem v období 2008-2009 zaznamenaly hluboký meziroční propad až o 31,9 %, což představuje snížení příjmů obce ve výši 1,357 mil. Kč, v důsledku celosvětové hospodářské

krize. Od tohoto období vykazuje příjem obce z této daně klesající trend průměrné tempo poklesu je 8 %. Důvod tohoto vývoje lze spatřovat ve výrazných legislativních změnách ovlivňujících inkaso této daně a stálém snižování daňové sazby u této daně.

Pokles příjmů rozpočtů obce Dolní Roveň lze předpovídat u DPPO i v následujících dvou letech. Podle odhadu regresní analýzy lze očekávat příjmy na rok 2012 ve výši 3,387 mil. Kč., a na rok 2013 ve výši 3,034 mil. Kč. To předpovídá meziroční propad výše příjmů do rozpočtu obce o 3,1 %.

Obrázek 10: Regresní analýza příjmů z DPPO do rozpočtu obce 2012-2013

Zdroj vlastní zpracování

5.3.3 Daň z příjmů fyzických osob

Daň z příjmů fyzických osob je třetí nejvýnosnější daní a je tvořena jako příjem rozpočtů obcí daněmi svěřenými a daněmi sdílenými, které jsou podrobeny analýze. Na počátku sledovaného období v roce 2001 se DPFO podílela na příjmech rozpočtů obce Dolní Roveň 25 % podílem a v roce 2011 podílem 19 %, což značí postupný pokles příjmů rozpočtů obce z této daně s průměrným tempem poklesu 3,8 %. Nejvyšší hodnoty příjmů této daně ve sledovaném období 2001-2011 dosáhl rozpočet v roce 2005 s podílem 27,5 % na daňových příjmech obce.

Pro potřebu analýzy příjmů rozpočtů obce z DPPO byla vytvořena Tabulka 11, která zaznamenává i odhad vývoje v následujících letech 2012-2013. Vlastní analýza byla provedena regresní funkcí, hodnota determinantu R^2 je 0,8422 a sestavený polynomický trend je ve tvaru $y = -36,67x^2 + 559,03x + 1858,9$.

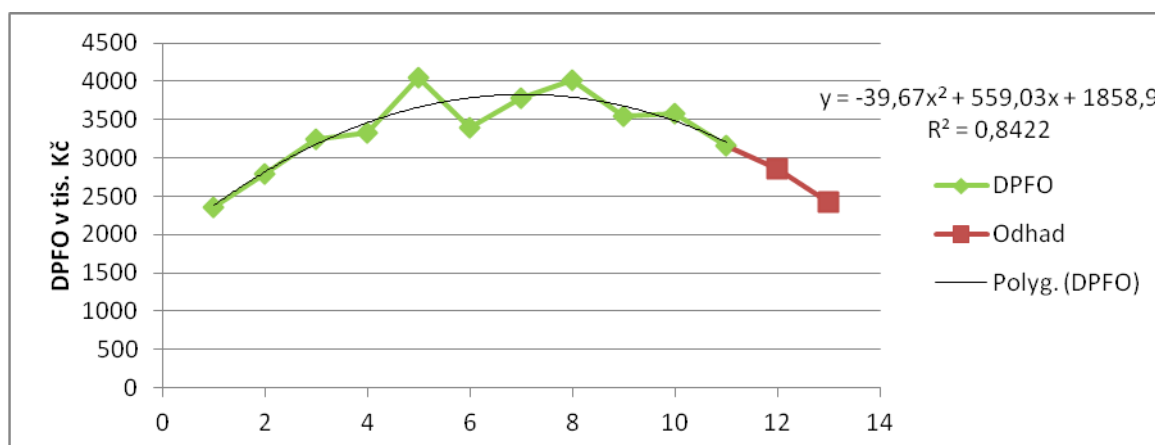
Náklon trendové křivky Obrázek 11 ukazuje výrazný nárůst příjmů z DPFO do rozpočtu obce Dolní Roveň do roku 2005, kdy tempo růstu dosahovalo 14,5 %, ale rok 2006 přinesl meziroční propad o 16 %, což představuje ztrátu příjmu obce ve výši 645 tis. Kč. Poté dochází k velmi velké rozkolísanosti a výkyvům výše těchto příjmů. Od roku 2009 dochází k poklesu s průměrným tempem 7,8 %.

Tabulka 11: Výše a odhad příjmů z DPFO obce Dolní Roveň 2001-2013(v tis. Kč)

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
x	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
y	2364	2797	3250	3336	4043	3395	3776	4015	3553	3572	3169	2855	2422

Zdroj vlastní zpracování

Podle provedené regresní analýzy i v následujících letech lze očekávat snižování příjmů rozpočtu obce Dolní Roveň z DPFO. V období 2011-2012 se meziroční propad předpokládá o 314 tis. Kč, což je pokles 9,9 % a 2012-2013 meziročně o 430 tis. Kč s tempem poklesu 15,2 %.

Obrázek 11: Regresní analýza příjmů z DPFO do rozpočtu obce 2012-2013

Zdroj vlastní zpracování

5.3.4 Svěřené daně

V průběhu celého sledovaného období 2001-2011 plynou do rozpočtu obce Dolní Roveň příjmy z daně z nemovitostí, příjmy ze správních a místních poplatků, příjmy z daně z příjmů právnických osob placené obcemi jako výlučné daně, což znamená celý 100 % výnos těchto daní je příjmem tohoto rozpočtu. Dále svěřenou daní je 30 % z celostátního výnosu z daně z příjmů fyzických osob ze samostatně výdělečné činnosti dle bydliště podnikatele a 1,5 % ze záloh daně z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti, dle počtu zaměstnanců s místem výkonu v obci. Nejvýraznějším příjmem rozpočtů obce ze svěřených daní je daň

z nemovitosti, kdy ve sledovaném období vykazuje podíl na celkových příjmech ve výši 14,1-17,8 % s průměrným tempem růstu 6,26 %.

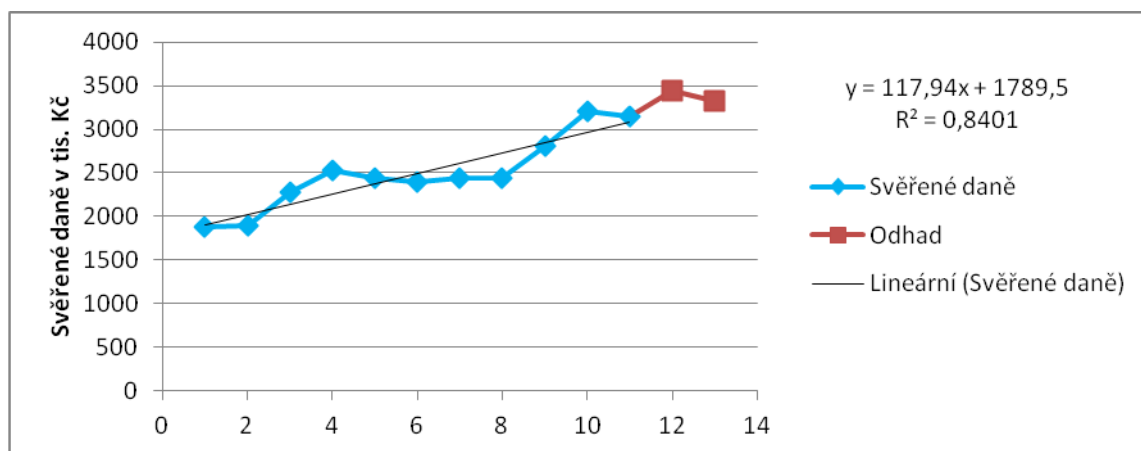
Pro potřebu analýzy příjmů rozpočtů obce na svěřených daních byla vytvořena Tabulka 9, která zaznamenává i odhad vývoje v následujících letech 2012-2013. Vlastní analýza byla provedena lineární regresní funkcí, sestavený lineární trend je ve tvaru $y = 117,94x + 1789,5$ a hodnota determinantu R^2 je 0,8401.

Tabulka 12: Výše a odhad příjmů ze svěřených daní obce Dolní Roveň 2001-2013(v tis. Kč)

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
x	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
y	1881	1903	2282	2523	2436	2402	2435	2444	2810	3200	3153	3441	3323

Zdroj: vlastní zpracování

Regresní analýza naznačuje předpokládaný vývoj příjmů svěřených daní rozpočtů obce Dolní Roveň v období 2012-2013 s růstovou tendencí a to s meziročním nárůstem v období 2011-2012 o 9,1 % a v období 2012-2013 mírné tempo poklesu 3,4 %. Výše příjmů rozpočtu obce ze svěřených daní v roce 2012 je odhadnuta na 3,441 mil. Kč a v roce 2013 na 3,323 mil.Kč.

Obrázek 12: Regresní analýza příjmů svěřených daní do rozpočtu obce 2012-2013

Zdroj: vlastní zpracování

5.4 Shrnutí odhadu výnosů jednotlivých daní v období 2012-2013

Analýza struktury daňových příjmů a jejich vývoj a hodnocení ve sledovaném období 2001-2011 byla základem pro predikaci výnosů jednotlivých daní a stanovení předpokladu výše daňových příjmů rozpočtu obce Dolní Roveň v následujícím období dvou let, přesněji v období 2012-2013. Pomocí regresní metody lze předvídat budoucí vývoj výnosů těchto

jednotlivých daní, kdy zjištěné hodnoty jsou prezentovány v jednotlivých Tabulkách 9, 10, 11, a 12 a grafické zpracování přibližují Obrázky 9, 10, 11, a 12.

Odhad výnosů sdílených daní:

- Výnos daně z přidané hodnoty pro rok 2012 ve výši 7,642 mil Kč a pro rok 2013 ve výši 8,057 mil. Kč. Jedná se o nejstabilnější daňový příjem rozpočtu obce Dolní Roveň a předpokladem je, že tento trend bude zachován i v nastávajícím období. Tempo růstu výnosu této daně je 5,4%.

- Výnos daně z příjmů právnických osob pro rok 2012 ve výši 2,791 mil. Kč a pro rok 2013 ve výši 2,357 mil. Kč. Stávající trend poklesu výnosu této daně lze předpokládat i v budoucím období, kdy tempo poklesu bude dosahovat 15,5 %.

- Výnos daně z příjmů fyzických osob pro rok 2012 ve výši 2,855 mil. Kč a v roce 2013 výnos ve výši 2.422 mil. Kč. Vývoj trendu výnosu této daně a to pokles s tempem poklesu 15,1 % znamená snížení příjmů rozpočtu obce meziročně o 433tis. Kč.

Odhad výnosů svěřených daní:

- Výnos svěřených daní pro rok 2012 ve výši 3,441 mil. Kč a pro rok 2013 výnos ve výši 3,323 mil. Kč. V celém sledovaném období je patrné, že výnosy těchto daní stále zaznamenávaly mírný nárůst. Předpokladem je, že tento trend vývoje zůstane zachován, i přesto, že se očekává meziroční pokles s tempem poklesu 3,4 %.

Celkově predikace výnosu daňových příjmů na období 2012-2013 zaznamenala mírný pokles, který znamená pro rozpočet obce meziroční ztrátu příjmů z výnosů těchto daní ve výši 571 tis. Kč. Pro lepší přehlednost předpokládaného vývoje daňových příjmů rozpočtů obce Dolní Roveň byla vytvořena souhrnná Tabulka 13.

Tabulka 13: Predikace výnosů daní 2012-2013

(v tis. Kč)	DPH	DPPO	DPFO	Svěřené daně	Celkem
2012	7642	2791	2855	3441	16729
2013	8057	2357	2422	3323	16158

Zdroj: vlastní zpracování

ZÁVĚR

Cílem této bakalářské práce bylo provést analýzu vývoje daňových příjmů obce Dolní Roveň ve sledovaném období 2001-2011 a odhadnout výnosy těchto daní na období dalších dvou let s využitím regresní analýzy a časových řad.

Daňové příjmy zaujímají v rozpočtech obcí jednu z nejdůležitějších pozic. Příjmy obce Dolní Roveň jsou závislé především na sdílených daních, v uplynulých letech tvořil výnos těchto daní zhruba tři čtvrtiny celých daňových příjmů rozpočtu obce. Nejvýraznějšími daňovými příjmy obce ve sledovaném období byly příjmy z daně z přidané hodnoty, daně z příjmů právnických a fyzických osob, jedná se tedy sdílené daně. Jejich výši však obec nemůže ovlivnit. Rozpočtové určení daní prochází stálým vývojem. Během sledovaného období došlo k řadě zásadních změn, které ovlivňují výši podílu jednotlivých daní. Upravuje se struktura jednotlivých daní a dochází rozšiřování podílů na mnohem širším spektru daní plynoucích do rozpočtů obcí, ale žádná novela rozpočtového určení daní ještě nepřispěla k úplnému odstranění nedostatků, nedokáže uspokojit požadavky všech obcí, plně nerespektuje jejich charakteristiky. Rozpočtové určení daní nedokáže být spravedlivé ke všem druhům obcí, ale ve sledovaném období se tyto nespravedlnosti příjmů rozpočtů obce Dolní Roveň nikdy výrazně nedotkly.

Ekonomická krize jasně ukázala, že rozpočty obcí, jsou nejvíce postiženy ekonomickou situací, došlo k velmi výrazným propadům výnosů u všech sdílených daní rozpočtu obce Dolní Roveň v letech 2008-2009, u daně z příjmů právnických osob byla míra poklesu zaznamenána až 31,8 %. Výnosy sdílených daní v celém sledovaném období velmi ovlivnily legislativní úpravy a časté změny konstrukce daňových základů.

Podíl svěřených daní v příjmech rozpočtů obce tvořil méně jak čtvrtinu celkových daňových příjmů a podíl na celkových příjmech rozpočtu obce nepřekročil v období 2001-2011 12,8 %. Jedná se o velice stabilní příjem, ale s malým výnosem. Nejvýraznější výnos mezi těmito daněmi zaznamenávají příjmy daně z nemovitosti, které se na celkových příjmech rozpočtu obce podílejí výši 9 %. Úpravou koeficientu obecně závaznou vyhláškou obec ovlivnila výši příjmů z této daně.

Z vypracované analýzy je zřejmé, že obec Dolní Roveň ve sledovaném období 2001-2011 dosahovala nižších příjmů rozpočtu obce z daní sdílených a to od roku 2009, kdy trend poklesu nastal. Nejvýraznější pokles je patrný u výnosů daní z příjmů jak právnických, tak fyzických osob. Zcela stabilní jsou výnosy daně z přidané hodnoty, kde je patrný mírný

nárůst. Provedený odhad výnosů kopíruje započatý trend i v budoucím období následujících dvou let, předpovídá pokles výnosů těchto daní.

Svěřené daně v uvedeném sledovaném období prokazovaly nárůst výnosů těchto daní do rozpočtu obce Dolní Roveň a staly se stabilní složkou daňových příjmů s minimální rozkolísaností. Provedená predikace výnosů těchto daní má růstový charakter s malým meziročním poklesem ve výši 3,1 %. Použití regresní analýzy je pro potřeby této práce aplikováno na dva následující roky po sledovaném období, tj. na období 2012-2013. S každým následujícím rokem by klesala pravděpodobnost vypočítané hodnoty, díky skutečnostem, které se nadají předpokládat.

Tato práce shrnuje daňové příjmy rozpočtu obce Dolní Roveň období jedenácti let a díky použití statistických metod je zde i odhad budoucího vývoje na roky 2012 a 2013. Může být tedy pro obec Dolní Roveň přínosem při budoucím finančním plánování.

POUŽITÁ LITERATURA

- [1] HAMERNÍKOVÁ, B., MAAYTOVÁ, A. et al. *Veřejné finance*. Praha: ASPI, 2007, s. 364. ISBN 978-80-7357-301-0
- [2] HINDLS, R., HRONOVÁ, S., SEGER, J. *Statistika pro ekonomy*. Sedmé vydání. Praha: Professional Publishing, 2006, 415 s. ISBN 80-86946-16-9.
- [3] JÍLEK, M. *Fiskální decentralizace, teorie a empirie*. Praha: ASPI – Wolters Kluwer, 2008, s. 428. ISBN 978-80-7357-355-3
- [4] KUBANOVÁ, J. *Statistické metody pro ekonomickou a technickou praxi*. Vydání třetí – doplněné. Bratislava: Statis, 2008, s. 247. ISBN 978-80-85659-47-4.
- [5] KUBÁTOVÁ, K. *Daňová teorie a politika*. 5., aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2010, 275 s. ISBN 978-80-7357-574-8.
- [6] PEKOVÁ, J. *Finance územní samosprávy: teorie a praxe v ČR*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011, 588 s. ISBN 978-807-3576-141.
- [7] PEKOVÁ, J. *Veřejné finance: teorie a praxe v ČR*. 1., vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011, 642 s. ISBN 978-80-7357-698-1
- [8] PEKOVÁ, J., PILNÝ, J., JETMAR, M. *Veřejná sektor, řízení a financování*. 1., vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012, 488 s. ISBN 978-80-7357-936-4.
- [9] PROVAZNÍKOVÁ, R. *Financování měst, obcí a regionů: teorie a praxe*. 2. aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Grada, 2009, s. 304. ISBN 978-80-247- 2789-9
- [10] VANČUROVÁ, A., LÁCHOVÁ, L. *Daňový systém ČR 2010*. 10. vyd. Praha: VOX, 2010, s. 355. ISBN 978-80-86324-86-9.

ZÁKONY

- [11] Vyhláška č. 323/2002 Sb. o rozpočtové skladbě. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2002, 118.
- [12] Zákon č. 295/2012 Sb. o rozpočtovém určení daní. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2012, 104.
- [13] Zákon č. 377/2007 Sb. o rozpočtovém určení daní. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2007, 114.
- [14] Zákon č. 128/2000 Sb. o obcích (obecní zřízení). In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2000, 38.
- [15] Zákon č. 243/2000 Sb. o rozpočtovém určení daní. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2000, 73.
- [16] Zákon č. 250/2000 Sb. o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů. In: *Sbírka zákonů České republiky*, 2000, 73.
- [17] Zákon České národní rady č. 338/1992 Sb. o dani z nemovitosti. In: *Sbírka zákonů České republiky*, 1992, 71.
- [18] Zákon České národní rady č. 586/1992 Sb. o dani z příjmů. In: *Sbírka zákonů České republiky*, 1992, 117.
- [19] Zákon České národní rady č. 565/1990 Sb. o místních poplatcích. In: *Sbírka zákonů České republiky*, 1990, 92.

INTERNETOVÉ ZDROJE

- [20] Portál územního plánování – obce, Ministerstvo pro místní rozvoj ČR [online]. [cit. 2013-03-26]. Dostupné z: <http://portal.uur.cz/spravni-usporadani-cr-organy-uzemniho-planovani/obce.asp>
- [21] Druhov \acute{e} třídění rozpočtové skladby. Ministerstvo financí ČR [online]. [cit. 2013-04-06]. Dostupné z: http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/ostatni_11423.html
- [22] Ministerstvo financí ČR, Veřejné finance, Veřejné rozpočty, Hospodaření obcí a krajů, Nový model sdílených daní pro obce, *Schéma rozdělení rozpočtového určení daní (RUD) v letech 2013 až 2015* [online]. [cit. 2013-04-16]. Dostupné z: http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/vf_model_sdil_dani_obci.html
- [23] Oficiální stránky obce Dolní Roveň: *Informaci o obci* [online]. 2012 [cit. 2013-04-06]. Dostupné z: <http://www.dolniroven.cz/informace-o-obci/historie/>
- [24] Městská a obecní statistika Dolní Roveň [online]. [cit. 2013-04-06]. Dostupné z: http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabdetail.jsp?kapitola_id=5&pro_1_154=574911&cislotab=MOS+ZV01
- [25] Stav obyvatelstva a průměrný věk v obcích SO ORP Holice (AGOBY6031PU_OB2.43) [online]. [cit. 2013-04-06]. Dostupné z: http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabparam.jsp?voa=tabulka&cislotab=AGOBY6031PU_OB2.43&vo=null
- [26] Oficiální stránky obce Dolní Roveň: *Úřední deska* [online]. 2013 [cit. 2013-04-28]. Dostupné z: <http://www.dolniroven.cz/urad-obce/uredni-deska/?kshow=5>
- [27] Český statistický úřad: *Databáze demografických údajů za obce ČR* [online]. 2013 [cit. 2013-04-06]. Dostupné z: http://www.czso.cz/cz/obce_d/index.htm
- [28] Ministerstvo financí ČR: *Model sdílených daní* [online]. 2013 [cit. 2013-04-15]. Dostupné z: http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/vf_model_sdil_dani_obci_74276.html
- [29] Rozpočet obce, Seznam obcí, Dolní Roveň [online]. [cit. 2013-04-16]. Dostupné z: <http://www.rozpocetobce.cz/seznam-obci/574911-dolni-roven>

[30] MFČR, ARISweb: *Prezentace údajů ÚSC* [online]. 2013 [cit. 2013-04-20]. Dostupné z:
[http://www.info.mfcr.cz/cgi-bin/aris/iarisusc/charakteristika.pl?ico=273503&volba_vyber=1&ic=&nao=Dolní Roveň](http://www.info.mfcr.cz/cgi-bin/aris/iarisusc/charakteristika.pl?ico=273503&volba_vyber=1&ic=&nao=Dolní%20Roveň)